

# Ο ΛΗΣΤΗΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Ένα παιδί / Ένας άνθρωπος



Ο ΛΗΣΤΗΣ  
ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ  
(Έκδοση 1η)

Αφιερωμένο σε όλους τους ανθρώπους που στήριξαν  
την οικογένειά μου κι εμένα με μια αγκαλιά ή με κάτι  
γλυκό... ό,τι είχαν στην ψυχή τους ή στο μαγαζί τους.

Ένα παιδί / Ένας άνθρωπος



Οι φωτογραφίες του εμπροσθόφυλλου και του  
οπισθόφυλλου ανήκουν στον Elia Pellegrini από τον  
ιστότοπο Unsplash.



## Περιεχόμενα

|                              |    |
|------------------------------|----|
| Εισαγωγή                     | 5  |
| Ξεκινάμε...                  | 8  |
| (27 Μαΐου)                   | 10 |
| (2 Ιουνίου)                  | 14 |
| (9 Ιουνίου)                  | 16 |
| (10 Ιουνίου)                 | 18 |
| (16 Ιουνίου)                 | 20 |
| (20 Ιουνίου)                 | 22 |
| Διαδρομή με το τραίνο        | 22 |
| Καλή όρεξη                   | 27 |
| Στο ΣΕΦ                      | 35 |
| Αερογέφυρα - Επιστροφή       | 38 |
| (21 Ιουνίου)                 | 41 |
| Στον Ύμηττό                  | 41 |
| Αμφιβολίες & Πισωγυρίσματα   | 44 |
| (23 Ιουνίου)                 | 45 |
| Επί του όρους ομιλία         | 50 |
| Μετάσταση                    | 54 |
| Αντίστροφη συζήτηση          | 58 |
| (24 Ιουνίου)                 | 62 |
| Μυστήριο Μέγα                | 62 |
| Κήρυγμα για το γενέθλιον     | 68 |
| Δεύτερο βάπτισμα - Κα Στέλλα | 72 |
| Η κα Στέλλα εξομολογείται    | 74 |
| Την ώρα της εξόδου           | 80 |

|                                 |            |
|---------------------------------|------------|
| Δεύτερο βάπτισμα - Δεύτερη φορά | 82         |
| Λίγο πριν την καταβασία         | 87         |
| Καταβασία/Επιστροφή/Καλωσόρισμα | 89         |
| (28 Ιουνίου)                    | 95         |
| (29 Ιουνίου)                    | 97         |
| (30 Ιουνίου)                    | 99         |
| (1η Ιουλίου)                    | 101        |
| <b>Αντί επιλόγου</b>            | <b>102</b> |



## Εισαγωγή

Ληστής ήταν κι αυτός. Όπως ο άγιος Ληστής δίπλα στον Τίμιο Σταυρό. Ο άγιος Ληστής που σώθηκε, που μπήκε πρώτος στον παράδεισο. Το όνομά του ήταν άλλο. Μα όλοι "ληστή" τον αποκαλούσαν στην πιάτσα. Και τον αγαπούσαν γι' αυτό.

Η καταγωγή του δεν ήταν αυτό που λέμε ευγενική. Δεν ήταν πλούσιοι οι γονείς του, μεγαλογαριοκτήμονες, εφοπλιστές ή κάτι άλλο. Δεν ήταν εύποροι να τον στείλουν στα καλύτερα σχολεία της χώρας. Δεν είχαν ούτε καν πολλές γνωριμίες για να μπορέσουν να τακτοποιήσουν τους δικούς τους ανθρώπους, τα παιδιά τους. Ούτε αναμάρτητοι ήταν, είχαν κάνει κι εκείνοι της αμαρτίας τους, τα λάθη τους.

Παρότι ποτέ δεν έκανε κάτι για το οποίο να τον ξέρει ή να τον ψάξει η αστυνομία, κάπως είχε καταφέρει να έχει διασυνδέσεις με όλο τον "καλό" κόσμο, τον υπόκοσμο της κοινωνίας, τον αμαρτωλό κόσμο δηλαδή για τον οποίο ήρθε και σταυρώθηκε ο Χριστός. Δρούσε σαν τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο αλλά στους βασιλιάδες του υποκόσμου κι όχι τους αναγνωρισμένους από το λαό.

Όσοι τον γνώριζαν έλεγαν πως με τις προσευχές του είχε σώσει αρκετούς ανθρώπους. Εκείνος, αν τον

ρωτούσες, απαντούσε πως δεν είχε σημασία τόση αν εκείνος παρακαλούσε το Θεό ή όχι, όση το να ήθελε ο ίδιος ο άνθρωπος τη σωτηρία του, το να έρθει ο Θεός στη ζωή του. Κι ας ήξερε πως η δύναμη της προσευχής για τους άλλους είναι πιο δυνατή από αυτή για τον εαυτό μας.

Το αγαπημένο του σημείο ήταν τα σοκάκια γύρω από την Ομόνοια, τα σοκάκια γύρω από τη Βικτώρια, τα μέρη δηλαδή που οι περισσότεροι άνθρωποι απέφευγαν τη νύχτα. Κι αυτός τα φοβόταν παλιά, γι' αυτό τα ήξερε. Έβλεπε όμως κρυμμένες δυνατότητες σωτηρίας στους ανθρώπους που στέκονταν εκεί τα βράδια. Αυτές οι δυνατότητες ήταν που του έδιναν δύναμη, ελπίδα πως κι αυτοί που αμάρτησαν φανερά μπορούν να σωθούν.

## Ξεκινάμε...

Όταν ήταν ακόμη στην αρχή της δράσης του πήγαινε κάθε Σάββατο από πρωί-πρωί και στεκόταν στο μέρος που σύχναζαν, κοντά στο σταθμό της Βικτώριας. Έμενε εκεί κάθε φορά όλο και περισσότερο. Μέχρι που τελικά τον έπιασε βράδυ. Τότε φοβήθηκε. Αλλά δεν εγκατέλειψε τις επάλξεις του.

Το τρίτο Σάββατο που τον έπιασε η νύχτα, έβγαλε από την τσέπη του το κομποσχοίνι του φανερά και προσευχόταν λέγοντας την ευχή. "Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με". Δυο-τρεις ώρες αργότερα μαζεύτηκε γύρω του η γνωστή παρέα. Μόνο που αυτή τη φορά του απηύθυναν το λόγο.

"Ε, φίλε! Γεια... Όλα καλά;". Ένας νέος άντρας γύρω στα 26. Του θύμισε τον Άγιο Δημήτριο κι ένα δάκρυ γέμισε το ένα του μάτι. Λίγο πιο μετά ένας άλλος τον ρώτησε "Φίλε, θες λίγο;". Του θύμισε τον Άγιο Γεώργιο. Δάκρυσε και το άλλο μάτι. Με το ζόρι κράτησε τα δάκρυά του. Μόνο σε ένα σημείο δεν άντεξε. Όταν τον ρώτησε ένας άλλος "Φίλε, γιατί δε μιλάς;". Ήταν ένα γεροδεμένο παλικάρι 18 χρονών. Κι όπως τον είδε εκεί να στέκεται αγέρωχος, του θύμισε

τον Άγιο Ιωάννη το Μονεμβασιώτη. Και άρχισε να κλαίει.

Οι νέοι του «φίλοι», παρά τη θολούρα του μυαλού τους, είχαν ακόμη υπό την κυριαρχία τους τον καλό τους χαρακτήρα. Ήρθαν κοντά του και οι τρεις ανήσυχοι.

- Είσαι καλά αδελφέ;
- Φιλαράκι, είσαι εντάξει;
- Τι έπαθες φιλαράκι;

Του ξέφυγε μια εγκάρδια προσευχή. "Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με!". Τότε είδαν το κομποσχοίνι στο χέρι του μα δεν κατάλαβαν τι ήταν. Για παπάς δεν τους έμοιαζε, ούτε για θεούσος. Ποιος ήταν αυτός που είχαν απέναντί τους; Τι ήθελε σε αυτή την περιοχή; Γιατί έκλαιγε;

Εκείνη τη νύχτα έφυγε χωρίς να τους μιλήσει. Συνέχισε να προσεύχεται τρέχοντας προς το σπίτι του. Δεν είχε συνειδητοποιήσει πόσο δύσκολο μπορεί να ήταν το να δείξει το φως σε αυτούς τους ανθρώπους. Το πραγματικό φως, όχι αυτό το ψεύτικο των ουσιών. Δεν άντεξε όμως. Αυτός είχε μεγαλώσει άσημος και σχετικά φτωχός αλλά πλούσιος σε παραδείγματα εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου. Πίστεψε πως θα ήταν πιο εύκολα. Μα βλέποντας όλους αυτούς τους ανθρώπους, την ηλικία τους,

θυμήθηκε τους αγίους, τα παραδείγματα που είχε από μικρός, συνειδητοποίησε το πόσο πολύ απείχαν οι μεν από τους δε και απελπίστηκε.

## (27 Μαΐου)

Το επόμενο πρωί σκέφτηκε να μην κοινωνήσει. Μάλωσε τον εαυτό του που βρέθηκε απροετοίμαστος το προηγούμενο βράδυ και ρεζίλεψε το σκοπό του. Δεν τον ένοιαζε να ρεζιλευτεί ο ίδιος. Το σημαντικό ήταν να μη ρεζιλευτεί ο Χριστός εξαιτίας του. Είχε αμφιβολίες για το αν τον ήθελε ακόμη ο Κύριος κοντά Του ή όχι. Μα ήταν η γιορτή της Πεντηκοστής εκείνη την Κυριακή και λόγω της συνεχούς ροής του κόσμου, ο ιερέας ρώτησε 3 φορές αν υπάρχει κάποιος που δεν κοινωνήσει. Την 3η φορά πήγε. Συνειδητοποίησε πως η απελπίσια της ψυχής δεν είναι ποτέ καλός σύντροφος για κανέναν. Αν ήθελε να επιτύχει στο σκοπό του, όφειλε να έχει και την ευχή του Θεού, αλλιώς δε γινόταν.

Μετά τη Λειτουργία, μετά την κατάλυση του παπα-Θανάση, τον έπιασε απόμερα και του μίλησε. Ο παπα-Θανάσης ήταν καλός άνθρωπος και καλός ιερέας και θα ήξερε να τον συμβουλεύσει καλά. Εκείνος τον άκουσε και ένιωσε λίγο σαν τον εξομολόγο του Αγίου Κωνσταντίνου του Ύδραίου, όταν ο τελευταίος του ομολόγησε πως ποθεί το μαρτύριο. Σκέφτηκε πολύ πριν του μιλήσει. Δεν ήξερε τι θα ήταν σωστό να του πει. Σήκωσε τα μάτια του προς μια εικόνα της Παναγίας που είχε απέναντί του και προσευχήθηκε.

"Θα σου μιλήσω ειλικρινά", του είπε στο τέλος. "Ο δρόμος που θέλεις να βαδίσεις είναι γεμάτος τρύπες. Κάποιες από αυτές είναι από το μισόκαλο διάβολο. Κάποιες θα τις βάζουν μπροστά σου οι συνοδοιπόροι σου με τη δειλία και την αμφιβολία τους. Κάποιες θα τις δημιουργήσεις εσύ με την απειρία σου. Ο Κύριος θα είναι συμπαραστάτης σου αλλά θα πρέπει πρώτα να ξεκαθαρίσεις μέσα σου απόλυτα αν διαλέγεις το δρόμο αυτό για τη δόξα σου ή για τη σωτηρία των ανθρώπων. Κι αν τη σωτηρία των ανθρώπων επιθυμείς, να ξέρεις πως και μόνο η προσευχή σου βοηθάει. Αναγνωρίζω όμως την καλή σου διάθεση και γι' αυτό θέλω να έχεις μαζί σου..."

Σηκώθηκε από το γραφείο που καθόταν και κατευθύνθηκε προς ένα συρτάρι στην άλλη πλευρά του δωματίου. Το άνοιξε και έβγαλε από μέσα μια μικρή εικονίτσα του Αγίου Σπυρίδωνα, με το μικρό του σκουφάκι. Του απηύθυνε και πάλι το λόγο.

“Ο Άγιος Σπυρίδωνας συμμετείχε στην Α' Οικουμενική Σύνοδο. Όταν σηκώθηκε να μιλήσει, οι υπόλοιποι γύρω του προσπαθούσαν να τον πείσουν να κάτσει κάτω. Άλλοι, περισσότερο εκπαιδευμένοι και δεν ήξεραν τι να πουν για να πείσουν τον Αρείο για το σφάλμα του και θα μπορούσε εκείνος; Μα ο Άγιος Σπυρίδωνας είχε θείο ζήλο και φωτισμένος από

το Άγιο Πνεύμα καθώς ήταν, έκανε το θαύμα με το κεραμίδι... εις το όνομα του Πατρός... και του Υιού... και του Αγίου Πνεύματος”.

Με αυτές τις τελευταίες λέξεις παρέδωσε τον Άγιο στα χέρια του ακροατή του. Με την ελπίδα ο Άγιος να είναι συνοδοιπόρος του.

Βγήκε από το γραφείο του ιερέα με πίστη πως όλα θα πάνε καλά. Πριν βγει από την εκκλησία στάθηκε για λίγο στην είσοδο, απέναντι από την Αγία Τράπεζα και απευθυνόμενος στην Κυρία Θεοτόκο, όπως την αποκαλούσε ο Άγιος Νεκτάριος, έκανε το σταυρό του τρεις φορές για να έχει και την ευχή αυτής της Μάνας. Ύστερα έφυγε. Από πίσω του ο παπα-Θανάσης, κρυφά, τον σταύρωνε.

Την υπόλοιπη εβδομάδα μέχρι το Σάββατο που θα επαναλάμβανε την προσπάθειά του, την πέρασε διαφορετικά από κάθε άλλη. Επισκέφτηκε τα παιδιά στο ΠΙΚΠΑ. Επισκέφτηκε τις φυλακές ανηλίκων στον Αυλώνα. Επισκέφτηκε τις φυλακές Κορυδαλλού. Τις δύο τελευταίες ημέρες επισκέφτηκε το Θεαγένειο νοσοκομείο Θεσσαλονίκης για να δει κι εκεί τους καρκινοπαθείς. Με την όλη απειρία του προσπαθούσε να βοηθήσει όσο μπορούσε τους ασθενείς ή τους φυλακισμένους ανάλογα, κάποιους με ένα δωρεάν γεύμα, κάποιους με ένα ποτήρι νερό ή λίγη παρέα.



---

Σπάνια επέλεγε κάποιον που έβλεπε με χαρά τη ζωή του. Ήθελε να ακούσει τους υπόλοιπους που δεν ακούγονται συχνά, να ακούσει τον άλλο τρόπο σκέψης. Ήθελε να πάρει μια ιδέα του τι θα έχει να αντιμετωπίσει. Ήθελε να προγνωρίσει κάποιες από τις τρύπες που του είχε αναφέρει ο παπα-Θανάσης.

Μέσα στο Θεαγένειο νοσοκομείο βρήκε κι έναν Αγιορείτη μοναχό που είχε έρθει για εξετάσεις. Μ' αυτόν μίλησαν για κάμποση ώρα. Αυτό που κράτησε σαν το πιο σημαντικό από τα λίγα που αντάλλαξαν ήταν το κάτωθι: "Η Εκκλησία, ο Χριστός μας, την αμαρτία θέλει να διώξει, όχι τον αμαρτωλό!".

## (2 Ιουνίου)

Το Σάββατο, ένας λογισμός οκνηρίας του ορμήνευσε πως είναι πολύ κουρασμένος από την όλη εβδομάδα και θα ήταν καλύτερα να μην πάει στο σημείο που σκόπευε, μα η Ευχή τον έδιωξε μακριά. Πήγε λοιπόν.

Αυτή τη φορά συνάντησε δύο κοπέλες. Φαινόταν πως ήταν νέες στο χώρο. Είχαν την αυτοπεποίθηση πως το ελέγχουν. Δεν τις κατέκρινε. Ήξερε πολύ καλά πόσο λεπτή ήταν η γραμμή της άρνησης από αυτή της αποδοχής.

Κάθισε στο ίδιο σημείο με την άλλη φορά, σα να ήθελε να δείξει πως αυτή τη φορά θα τα κατάφερνε. Δε μίλησε στις κοπέλες. Έπιασε πάλι την ευχή και έλεγε. Οι κοπέλες ή τον αγνόησαν ή τον σχολίασαν. Δεν πρόσεξε, είχε αλλού το νου του εκείνος.

Έπειτα από τρία κομποσχοίνια έβγαλε από την τσέπη του την εικόνα του Αγίου Σπυρίδωνα και ζήτησε τη βοήθειά του. Εκείνη τη νύχτα κανείς άλλος δεν πέρασε από εκεί από τους ανθρώπους που αναζητούσε. Μόνο η Σπυριδούλα, η μία από τις δύο κοπέλες, ενδιαφέρθηκε για εκείνον εκείνο το βράδυ. Μα αυτό το έμαθε την επόμενη εβδομάδα.

## (9 Ιουνίου)

Ήταν το επόμενο Σάββατο. Εμφανίστηκε πάλι η γνωστή παρέα με τους άντρες και η άλλη γυναίκα, όχι η Σπυριδούλα. Η άλλη κοπέλα έμεινε λίγο εκστασιασμένη μόλις τον αντίκρισε. Άφησε την παρέα της και ήρθε κοντά του με μάλλον άγριες διαθέσεις. “Ε εσύ”, του είπε φωναχτά. “Τι κάνεις εδώ;”

Εκείνος δεν απάντησε. Κράτησε τη σιωπή για να μην αφήσει τη φωνή του να δείξει την έλλειψη εμπειρίας του, την αγωνία του, το φόβο του για το πού έμπλεκε. Ψιθύριζε μόνο την ευχή.

“Τι ψιθυρίζεις εκεί πέρα; Τι θες εδώ; Της αστυνομίας είσαι;”

Οι υπόλοιποι προσπαθούσαν να την τραβήξουν πίσω λέγοντας “Ασ’ τον ήσυχο” αλλά εκείνη τράβηξε το ώμο που της ακούμπησαν. Εκείνος έμεινε κολλημένος στην ευχή. Εκείνη μίλησε πιο έντονα. “Γιατί δε μιλάς;”. Μα πάλι δεν της απάντησε. Είχε μάθει άλλωστε από τα νεανικά του χρόνια πως στους γύρω του ήταν πιο σημαντικό το να ακουστούν παρά να ακούσουν. Το θυμόταν από την εφηβεία του.

Είπε μια τελευταία φορά την ευχή και ύστερα έβγαλε σιγά, απαλά, τον Άγιο Σπυρίδωνα από την τσέπη του για να ζητήσει τη βοήθειά του.

Μόλις η κοπέλα είδε την εικόνα του Αγίου, τον έσπρωξε στον αριστερό του ώμο και του μίλησε πάλι απότομα λέγοντας “Γιατί το κάνεις αυτό, ε;” και ύστερα έβαλε τα κλάματα. Μάταια η παρέα της προσπαθούσε να την ηρεμήσει. Της πρότειναν να φύγουν και να πάνε αλλού και τότε άκουσε τον εαυτό του να μονολογεί “Ή τώρα ή ποτέ!”.

Μόλις σηκώθηκε, η παρέα τον κοίταξε. Εκείνος πήρε μια βαθιά ανάσα και μίλησε απευθυνόμενος στο κορίτσι σε μια προσπάθεια να σπάσει τον πάγο. “Που είναι η φίλη σου;”. Μα αυτό ακούστηκε ακόμη πιο μυστηριακό παρά φιλικό. Εξεπλόγην μάλιστα όταν η κοπέλα του απάντησε κλαμένη “Πού το ξέρεις;”.

Ένωθε πως έμοιαζε με προφήτη αλλά το μόνο του ενδιαφέρον ήταν να μη δείξει ότι φοβάται και δειλιάσει και πάλι όπως την άλλη φορά. “Δεν το ξέρω. Που είναι όμως;”, απάντησε τελικά.

“Μας παριστάνεις και τον ανήξερο; Στο νοσοκομείο είναι!”.

Δεν ήξερε πού έφταιγε και γιατί απευθυνόταν με τόσο μίσος εναντίον του το κορίτσι μα τελικά έμαθε πως την προηγούμενη ημέρα, κατ' εξαίρεση, είχαν πάει σε ένα πάρτυ, σε ένα από τα λεγόμενα στην πιάτσα “drug bars” και η κοπέλα κινδύνεψε να πεθάνει από υπερβολική δόση. Τελικά ήταν σωστή η πρώτη του εντύπωση, είχαν την αυτοπεποίθηση, την ψευδή αυτή αίσθηση πως το ελέγχουν και δεν τις ελέγχει. “Λυπάμαι”, αναφώνησε μόνο. “Να της πεις ότι λυπάμαι”.

## (10 Ιουνίου)

Η υπόλοιπη παρέα τράβηξε τελικά την κοπέλα και έφυγαν. Εκείνος έμεινε εκεί μέχρι τις 6:00 περίπου. Έπειτα σηκώθηκε για να προλάβει την εκκλησία στον Άγιο Παντελεήμονα. Ο δρόμος του όμως διασταυρώθηκε με το δρόμο της κοπέλας που γυρνούσε σπίτι της την ίδια ώρα σε μια κατάσταση εντελώς διαφορετική από τη βραδινή. Πλέον τρέκλιζε, δεν περπατούσε. Σάστισε μόλις τον είδε. “Τι κάνεις ακόμη εδώ;”, του είπε. “Πάω εδώ πιο κάτω στον Άγιο Παντελεήμονα. Θες να έρθεις;”, ξεστόμισε διστακτικά και διακεκομμένα σε κάποια σημεία. Απάντηση δεν έλαβε ποτέ. Σαν κάπου να είχε μείνει κολλημένη η σκέψη της και να μη μπορούσε να επανέλθει. Η ανάσα της μύριζε αλκοόλ, σε αντίθεση με το βράδυ που ήταν νηφάλια.

Δεν είχε ξανά ανάλογη εμπειρία, δεν ήξερε τι να κάνει. Κάποια μαγαζιά που δεν ήξεραν τι σημαίνει Κυριακή ξεκινούσαν να ανοίγουν κι έτσι την άφησε εκεί. Όρθια. Ακίνητη. Δεν ήξερε αν έκανε το σωστό αλλά σίγουρα έκανε το λιγότερο λάθος. Αν ήθελε να μπορέσει να βοηθήσει άλλους ανθρώπους, όφειλε η δική του ψυχή να είναι δυνατή, γεμάτη με αγάπη κι αυτό γνώριζε πως δε θα μπορούσε να το κατορθώσει μακριά από τον Οίκο και τα Μυστήρια του μόνο

---

Πολυέλεου, του μόνου Αναμάρτητου, του μόνου Κυρίου του σύμπαντος όλου.

Ο Άγιος Παντελεήμονας δεν ήταν η γειτονιά του. Κανείς δεν τον ήξερε εκεί, ούτε ο ιερέας, ούτε το εκκλησίασμα. Έτσι μπόρεσε πιο εύκολα να μείνει εστιασμένος, για μια ακόμη φορά, στο πρόσωπο της Παναγίας, της Πλατυτέρας των Ουρανών.

Μόλις τελείωσε η Λειτουργία, πριν πάρει αντίδωρο από την ιερέα, κατευθύνθηκε προς την εικόνα του ίδιου του Αγίου Παντελεήμονα. Ζήτησε τη βοήθειά του, όπως εκείνος διάλεξε το Χριστό αντί του Δία, έτσι και τα παιδιά αυτά που παλεύουν, να κερδίσουν την αιώνια ζωή και να μη χαθούν λες και ο Θεός δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ γι' αυτά.

## (16 Ιουνίου)

Οι μέρες πέρασαν. Το Σάββατο ήρθε πάλι. Κανείς δε φάνηκε εκείνο το βράδυ. Λες και ήταν συνεννοημένοι να μην εμφανιστεί κανείς για να μην τον συναντήσουν. Ίσως όμως και να τον είδαν από μακριά και γι' αυτό να έφυγαν. Εκείνος πάντως στάθηκε εκεί ακίνητος, σκυμμένος, με το κομποσχοινάκι του, προσευχόμενος στον Κύριο και την Παναγία Μητέρα Του να τους ελεήσει όλους!

Θεωρητικά το Σάββατο αυτό πέρασε άπραγο. Όπως έμαθε όμως αργότερα, η άφιξή του στο σημείο και η επιμονή του ανέτρεψαν την εκ νέου εμφάνιση των νέων εκεί. Μαζεύτηκαν μεν για να πάνε σε ένα πάρτυ δίπλα από εκεί που καθόταν. Δε θα μπορούσαν να περάσουν από δίπλα του χωρίς να ανταλλάξουν έστω μια κουβέντα μαζί του. Έτσι διαλύθηκαν και επέστρεψαν ο καθένας σπίτι του. Εκείνη τη νύχτα έμοιασε για λίγο με τον τρελό-Γιάννη και την παραλίγο μοιχαλίδα.

Εκείνο το ξημέρωμα, αφού έφυγε για τη λειτουργία προς το εκκλησάκι όπου μαρτύρησε η Αγία Φιλοθέη η Αθηναία, ήρθαν δύο ασθενοφόρα του ΕΚΑΒ και μάζεψαν δυο νέα παιδιά λόγω υπερβολικής δόσης συνδυασμένης με αλκοόλ. Ίσως με την παρουσία του και την προσευχή του εκεί να προστατεύτηκαν οι



«φίλοι» του, ή μάλλον, τα αδέλφια του όπως τους αποκαλούσε όλους τους ανθρώπους και το εννοούσε.

## (20 Ιουνίου)

### Διαδρομή με το τραίνο

Η Τετάρτη της επόμενης εβδομάδας ήταν ημέρα καθοριστική για την πορεία των εξελίξεων. Επιστρέφοντας από την εργασία του πέτυχε τυχαία, αν φυσικά υπάρχει τυχειότητα, τη Σπυριδούλα. Εκείνη ήταν η πρώτη που του είπε «Γεια σου». Βρέθηκαν στο σταθμό του τραίνου στην Αττική. Του ζήτησε να πάνε για ένα καφέ για να μιλήσουν αν δεν τον πειράζει. Εκείνος σάστισε. Ούτε να τη συναντήσει περίμενε, ούτε αυτή την εξέλιξη. Το σκέφτηκε και τελικά κατέληξε να της πει “Εντάξει. Σε πειράζει να διαλέξω εγώ το μέρος;”. Εκείνη του είπε “Όχι. Που θες να πάμε;”. “Φάληρο θα κατέβουμε”, της είπε. “Σύμφωνοι”.

Στη διαδρομή δε μίλησαν καθόλου μέσα στο τραίνο. Εκείνος φαινόταν ίσως αποστασιοποιημένος αλλά στην πραγματικότητα της είχε κάνει σήμα με τα μάτια του να του μιλήσει όταν θα είναι οι δυο τους. Δεν ήθελε να την εκθέσει μέσα στον κόσμο, όσο κι αν δε φαινόταν να την ενδιαφέρει εκείνη.

Κατέβηκαν στο σταθμό του Φαλήρου και πέρασαν την αερογέφυρα. Στη μέση περίπου, η κοπέλα σταμάτησε και κοίταξε το δρόμο από κάτω.

- Κοιτάς τα αυτοκίνητα ή τους οδηγούς; τη ρώτησε σαν κάτι να ψιλιάστηκε.
- Παραρείσαι παρατηρητικός, του απάντησε. Τους οδηγούς κοιτάζω. Ο καθένας με τη δική του ζωή αλλά στην πραγματικότητα είναι όλοι χωμένοι στο ίδιο μοτίβο. Νομίζουν όλοι τους αυτή τη στιγμή πως κάνουν κάτι σημαντικό οδηγώντας ο καθένας το δικό του αυτοκίνητο αλλά στην πραγματικότητα είναι σίδερα που επιβαρύνουν τη ζωή τους. Είναι τόσο ίδιοι όλοι τους. Τόσο μάταια ίδιοι... Γι' αυτό κι εγώ..
- Ματαιότης ματαιοτήτων, τα πάντα ματαιότης, έτσι;
- Είδες που το αναγνωρίζεις κι εσύ λοιπόν;
- Ξέρεις την ιστορία αυτής της φράσης;
- Όχι, χρειάζεται; Υπάρχει ιστορία από πίσω;
- Υπάρχει. Πάμε παρακάτω; Αν δε σε πειράζει θα ήθελα να περπατήσουμε.
- Ευχαρίστως. Πάμε.

Κατεβαίνοντας στην άλλη πλευρά της αερογέφυρας, η Σπυριδούλα κοίταξε αριστερά της. Εκεί που τα βράδια κάποιες παρέες κάνουν σπινιαρίσματα με τα αυτοκίνητά τους ή τις μοτοσικλέτες τους. Εκείνος κοίταξε δεξιά προς το γήπεδο του ποδοσφαίρου και την εκκλησία.

Μόλις κατέβηκαν, την έπιασε από τον ώμο μόνο και μόνο για να την κατευθύνει. Κατάλαβε. Θα περνούσαν μέσα από όλα τα γήπεδα και τις

αθλητικές εγκαταστάσεις και θα έφταναν στο Μικρολίμανο.

- Τι θα ήθελες να πούμε; της είπε ύστερα από λίγο, όσο περπατούσαν ακόμη.

- ... Να... για κάποιο λόγο ένιωθα υποχρεωμένη να σου εξηγήσω... Μου επιτρέπεις τον ενικό, ε;

- Ασφαλώς. Δεν είμαι δα και τόσο μεγαλύτερός σου άλλωστε. Μπορείς να μου πεις ό,τι θέλεις αλλά προσωπικά σε εμένα δεν έχεις να απολογηθείς για τίποτα.

- Κι όμως νιώθω πως χρειάζεται.

- Όπως θέλεις...

Ξεκίνησε να του μιλάει για τα παιδικά της χρόνια. Ήταν Αθηναία αλλά η καταγωγή της ήταν από την Κέρκυρα. Το όνομά της το πήρε από τη γιαγιά Σπυριδούλα, φημισμένη στο νησί για το φαφούτικο χαμόγελό της αλλά κυρίως στον Άγιο Σπυρίδωνα για το αγνό, αθώο και πάντα καλόκαρδο χαμόγελό της.

Στον ελληνοϊταλικό πόλεμο είχε κρύψει έναν Ιταλό στο κελάρι του σπιτιού της τόσο καλά που ούτε η κόρη της δεν τον είχε αντιληφθεί, παρά μόνο αφού τελείωσε ο πόλεμος.

Η κόρη της, η μαμά της Σπυριδούλας, ήταν από τα ήσυχα παιδιά που σεβόντουσαν τους γονείς τους. Δεν

τη ρωτούσε πού πήγαινε ή γιατί το κάνει ό,τι κάνει.  
Έξερε πως όταν έρθει η ώρα, η ίδια η γιαγιά  
Σπυριδούλα, θα της εξηγούσε.

Το όνομά του ήταν Τζουζέπε ή Τζουζεπίνο αλλά μετά  
που γνώρισε την Ελληνορθόδοξη γιαγιά-Σπυριδούλα  
κι αφού τελείωσε ο πόλεμος κι αποφάσισε να μείνει  
πια στην Ελλάδα, πήρε το νέο του όνομα,  
Αγαθάγγελος.

Η γιαγιά Σπυριδούλα, αγαθή ψυχή, ταπεινή και  
γνώστης κάποιων βασικών αρχών της Χριστιανικής  
διδασκαλίας του είχε πει “Αν θες να κάνεις αυτό το  
βήμα για μένα, μην το κάνεις γιατί θα χάσεις την  
ψυχή σου. Καλύτερα αλλόθρησκος παρά αμελής  
ορθόδοξος. Γιατί εκείνοι που γνώρισαν το Θεό και  
Τον έχουν αρνηθεί, είναι πιο κάτω από αυτούς που  
δεν Τον γνώρισαν καθόλου”. Κάτι φαίνεται είχε  
διαβάσει κι από Αββά Μακάριο η γιαγιά...

Εκείνος όμως, αναγνωρίζοντάς της την αγάπη της, της  
είπε “Αν ο Χριστός σου, κυρά-Σπυριδούλα, με  
βοηθήσει να πάρω έστω και ένα κόκκο σιταριού από  
τη δική σου καλοσύνη, το δικό σου Χριστό θέλω και  
όχι το δικό μου”. Έτσι βαφτίστηκε.

Μόλις έφτασαν στο τέλος της διαδρομής και πέρασαν  
τη μικρή ξύλινη γεφυρούλα, την κατήυθνε αριστερά

προς τα εστιατόρια και τις καφετέριες. Μάλλον προς τα εστιατόρια, γιατί παρέμειναν στο αριστερό μέρος του πεζοδρομίου.

### Καλή όρεξη

- Πεινάς; της είπε.
- Αν πεινάω, λέει; Αλλά εδώ είναι όλα εκλεπτυσμένα εστιατόρια. Δε θα άνοιγαν την πόρτα τους σε μια...
- Και τα εκλεπτυσμένα εστιατόρια με χρήματα ζουν, την έκοψε. Πόσα χρήματα έχεις πάνω σου;

“Έχω αρκετά. Πήγαινα να...”, ξεκίνησε να λέει μα δε συνέχισε τη φράση της. “Θέλω να φύγω” του είπε στο τέλος, ύστερα από λίγη σκέψη. Εκείνος της έπιασε πάλι το χέρι από τον ώμο, ψηλά και τη γύρισε προς το μέρος του. “Δεν είναι εύκολο αλλά έχεις μια σπάνια ευκαιρία να μιλήσεις σε κάποιον που δε σε ξέρει, δε θα σε κατηγορήσει και, άμα δε θέλεις, δε θα ξαναδείς”. Εκείνη το σκέφτηκε και κατάλαβε πως είχε δίκιο. “Εντάξει”, του είπε και του χαμογέλασε κάπως αναπτερωμένη.

Προχώρησαν λιγάκι ακόμη σιωπηλά και έφτασαν σε ένα εστιατόριο που λεγόταν «Ο σπάγγος» γραμμένο με σπάγγο το κάθε γράμμα. «Ευφυές» παρατήρησε η Σπυριδούλα και πάλι χαμογέλασε.

Με το αριστερό του χέρι άνοιξε την πόρτα ενώ με το δεξί έπιασε την παλάμη της κοπέλας και με αποφασιστικό βήμα και αέρα μπήκε πρώτος μέσα. Χαιρέτησε το σερβιτόρο και καθόταν αντικριστά, εκείνη κάπως μαζεμένη, σε ένα τραπέζι ακριβώς δίπλα στη θάλασσα. Ο σερβιτόρος είχε το τραπέζι έτοιμο, στρωμένο όπως και όλα. Τους έφερε μόνο τα πιάτα, τα ποτήρια και δύο καταλόγους. “Μου επιτρέπεις να παραγγείλω εγώ;” της είπε, βάζοντας ελαφριά το χέρι πάνω στον κατάλόγό της. “Ε; Εντάξει” του είπε εκείνη κάπως ξαφνιασμένη. Έτσι παρήγγειλε εκείνος.

Ύστερα από λίγη ώρα, όση χρειαζόταν για να μαγειρευτούν εκείνη τη στιγμή τα πιάτα που ζητήθηκαν, κατέφτασαν στο τραπέζι τους πιάτα με καλαμαράκια, χταπόδι, πατάτες με τη σέσουλα και χωριάτικη σαλάτα. Τελευταία έβγαλε από το δίσκο ο σερβιτόρος και μια Αγιορείτικη μελιτζανοσαλάτα. Χαμογελαστός τους ευχήθηκε “Καλή όρεξη” και αποσύρθηκε σε έναν χώρο στη γωνία αριστερά με το που μπαίνεις.

Είχε βάλει την κοπέλα να κάτσει αριστερά με την πλάτη στο σερβιτόρο για να νιώσει πιο άνετα, σα να είναι οι δυο τους στο χώρο.

- Πω πω! Πώς πεινάω!, είπε κι έπιασε με ταχύτητα το πιρούνι της.

- Δε θα ήθελες να κάνεις το σταυρό σου πρώτα; τη ρώτησε εκείνος, χωρίς κάποια διάθεση επιβολής ή τυπολατρίας.

- Ε; Ναι, ναι! έκανε εκείνη κι έκανε κάτι γρήγορο σαν αυτό που κάνουν κάτι γιαγιάδες στα χωριά φωνάζοντας «φτου φτου φτου» για να μην τα πιάσει το μάτι, λένε.

- Κι ο σταυρός του Αποστόλου Ανδρέα λιγότερο στραβός από αυτό που έκανες ήταν, της είπε και της χαμογέλασε.

- Ε και τι να κάνω; Θα μας δει άμα τον κάνω κανονικά, είπε δείχνοντας με τα μάτια της τον σερβιτόρο.

Συνέχισε να της χαμογελάει κι έκανε ένα νεύμα πως την καταλάβαινε. Δεν ήθελε να την πιέσει άλλωστε. Εκείνος όμως έκανε το σταυρό του όπως ήξερε.

- Εσύ δε ντρέπεσαι; τον ρώτησε την ώρα που εκείνος έπιασε το πιρούνι του με το κατάλληλο κουτάλι για να της βάλει σαλάτα.

- Διστάζω πολλές φορές με τις ίδιες ανόητες σκέψεις που έρχονται και σε εσένα. Τις απωθώ όμως σκεφτόμενος πως αν ντραπώ εγώ εδώ γι' αυτό, θα ντραπεί κι Εκείνος - κι έδειξε τον ουρανό - για μένα όταν θα Τον έχω περισσότερο ανάγκη... Να σου βάλω;



- Ναι, ευχαριστώ...
- Αυτό που με εντυπωσίασε πάντως πιο πολύ από όλα είναι οι τηγανιτές πατάτες. Είναι πραγματικά... με τη σέσουλα!

Η Σπυριδούλα χαμογέλασε και πάλι και ξεκίνησε να τρώει κάπως ξαλαφρωμένη που ο συνομιλητής της άλλαξε κουβέντα, παρότι τον καταλάβαινε απόλυτα.

Η ώρα του φαγητού πέρασε γρήγορα κοιτώντας μία τα πιάτα, μία τη θάλασσα, μία τα πουλιά που σιγά-σιγά μαζεύονταν στις φωλιές τους. Ο ήλιος θα έδυε σύντομα αλλά υπήρχε ακόμη λίγο φως. Καθόλη τη διάρκεια εκείνος φρόντιζε μόλις τελείωνε το πιάτο της, να της βάζει λίγο από το επόμενο φαγητό κι ύστερα από το επόμενο. Εκείνη τον κοίταζε παραξενεμένη και τον επεξεργαζόταν.

- Θα ήθελες να δοκιμάσεις και λιγη μελιτζανοσαλάτα; τη ρώτησε.
- Σε ευχαριστώ αλλά δε μου αρέσει.
- Έχεις ξαναφάει από εδώ;
- Όχι, αλλά ποτέ δε μου αρέσει η μελιτζανοσαλάτα.
- Νομίζω πως γι' αυτή θα αποκτήσεις διαφορετική άποψη, είπε και έτεινε το σιδερένιο πιατάκι προς το μέρος της, σεβόμενος την άποψή της - γι' αυτό και δεν το έβαλε στο πιάτο της. Αυτή η κίνησή του την κέρδισε γιατί ύστερα από λίγο πήρε το πιρούνι της,

δοκίμασε κι έπειτα του είπε, πάλι χαμογελώντας  
“Είχες δίκιο. Αυτή είναι ωραία”.

Στο τέλος, αφού άδειασαν όλα τα πιάτα, ζήτησε από το σερβιτόρο το λογαριασμό. Ο σερβιτόρος μάζεψε και τους ρώτησε αν θα ήθελαν λίγο σπιτικό γλυκό βύσσινο. “Είναι σημερινό”, τους είπε.. Κοιτάχτηκαν μεταξύ τους και του είπαν “ναι, ευχαρίστως”. Ο σερβιτόρος ξαναήρθε με τα δύο πιατάκια σχετικά γρήγορα, ενώ στο δίσκο είχε και το λογαριασμό.

- Θα μου επιτρέψεις να πληρώσω εγώ αυτή τη φορά; της είπε και άνοιξε το πορτοφόλι του.
- Μα έχω κι εγώ σου είπα πριν που με ρώτησες.
- Το ξέρω μα εσύ θα τα χρειαστείς.

Εκείνη ντράπηκε και μαζεύτηκε αλλά έφαγε με λαχτάρα το γλυκό βύσσινο που ήταν πράγματι υπέροχο.

Βγαίνοντας από το μαγαζί πήραν το δρόμο της επιστροφής αλλά πριν στρίψουν προς τις αθλητικές εγκαταστάσεις περπάτησαν στην προκυμαία αλλά και πέρα από αυτήν.

- Πότε πέθανε η γιαγιά σου; έσπασε εκείνος πρώτος τη σιωπή.
- Πριν 6 μήνες. Πού ξέρεις όμως πως πέθανε;

- Μέχρι στιγμής έχεις χαμογελάσει μόνο τρεις φορές με τα χείλη σου. Όταν όμως μιλούσες για τη γιαγιά σου χαμογελούσαν τα μάτια σου.

Η κοπέλα σάστισε που μπορούσε να τη διαβάσει τόσο ανοιχτά. Δεν το είχε συνηθίσει. Και το χειρότερο ήταν πως δεν έδειχνε κανένα σημάδι πως επρόκειτο να εκμεταλλευτεί αυτά που ήξερε ή που μάθαινε για δικό του όφελος. Προχωρούσε με σκυμμένο το κεφάλι, λες και ήταν απόλυτα σίγουρος γι' αυτά που έλεγε αλλά και απόλυτα αφελής ως προς το πώς να τα χρησιμοποιήσει εναντίον της.

- Τότε ξεκίνησες; είπε, βγάζοντάς την από τις σκέψεις της.

- Ένα μήνα μετά. Είχα στενοχωρηθεί πάρα πολύ. Δεν είχα πουθενά να πιαστώ. Οι φίλοι μου δεν έδειχναν να ενδιαφέρονται για το πρόβλημά μου. Ή εγώ είχα μεγαλύτερο πρόβλημα από αυτό που μπορούσαν να αντιμετωπίσουν. Το σίγουρο είναι πως αναζήτησα νέες παρέες.

- Και βρήκες;

- Ναι. Βρήκα κάτι παιδιά που άραζαν στο ΣΕΦ τα βράδια. Ήταν όλα τους καθαρά αλλά ένας από αυτούς ήξερε, είχε ένα φίλο στην πιάτσα και ήξερε πώς να με προμηθεύσει αν ήθελα οποιαδήποτε στιγμή. Του ζήτησα λοιπόν και ξεκίνησα.

- Οι γονείς σου; Είναι χωρισμένοι;

- Όχι, μαζί είναι. Χωρίς να είναι αυτό που λέμε πετυχημένοι άνθρωποι με τα πολλά λεφτά, ο γάμος τους ήταν πετυχημένος. Εκείνοι είχαν τη δουλειά τους, εκείνος ιδιωτικός υπάλληλος, εκείνη καθαρίστρια σε ιδιωτικό σχολείο - το σπίτι τους, του παιδιό τους. Δε ζητούσαν ποτέ το εξεζητημένο.
- Εσένα πώς δε σε κατάλαβαν;
- Έβλεπαν πως ήμουν στενοχωρημένη αλλά όταν ξεκίνησα, μετά από ένα μήνα όπως σου είπα, θεώρησαν πως είχα αρχίσει να το ξεπερνάω και να το αφήνω πίσω μου. Υποθέτω πως τόσο άντεξαν τα μαγικά χαρτάκια της γιαγιάς μου για μένα.
- Τα μαγικά χαρτάκια;
- Κάθε Παρασκευή πήγαινε η γιαγιά μου στην εκκλησία και έγραφε σε ένα χαρτάκι τα ονόματά μας για να μας έχει ο Θεός καλά. “Υπέρ υγείας”, έλεγε. Μια φορά μάλιστα είχε πάει και στον Άγιο Ιωάννη το Ρώσο, κάπου στην Εύβοια αν θυμάμαι, και είχε δώσει κι εκεί ένα χαρτάκι. “Βρε γιαγιά”, της έλεγα, “αφού έγραψες στην Κέρκυρα, τι χρειάζεται να με διαβάσουν και στην Εύβοια!”. “Ε, πώς παιδάκι μου; Στον Άγιο Ιωάννη δε θα σε μνημονεύσουν;”, μου είχε απαντήσει τότε. Κάτι τέτοια παλαβά τα έκανε η γιαγιά μου.
- Ήξερε τι έκανε η γιαγιά σου.
- Ναι, μάλλον. Εκείνη ήξερε. Με εμάς τι γίνεται! Το σίγουρο πάντως είναι πως η δράση των μαγικών αυτών χαρτιών, τελείωσε.

- Στον Άγιο Ιωάννη το Ρώσο δεν πετούν τα χαρτάκια υπέρ υγείας ή υπέρ μνήμης όπως συμβαίνει σε άλλες εκκλησίες. Αυτό είναι ένα τυπικό που είχε ο Άγιος Ιάκωβος ο Τσαλίκης και τηρεί ακόμη ο σημερινός ηγούμενος. Άρα η μνημόνευσή σου δε σταμάτησε. Αυτό είναι το μόνο σίγουρο.
- Ναι και κάτι παρήγορο. Φύγαμε;
- Που θα πάμε / Δε μπορώ να σου πω / Πάρε το πρώτο τραίνο κι έλα...
- Τι ήταν αυτό;
- Ένα τραγούδι. Ήταν ίδιο με τα τελευταία σου λόγια. Θα σε πείραζε να σε συνοδεύσω λίγο ακόμη;
- Δεν είμαι σίγουρη. Φοβάμαι πως εκεί που θα πάω δεν είναι μέρος για σένα, ούτε πως θα είσαι ευπρόσδεκτος εκεί.
- Σίγουρα δε θα ήθελα να σε βάλω σε μπελάδες.
- Όχι, δεν είναι αυτό... Απλά, να... Αχ, γιατί δε με άφησες να πληρώσω εγώ το τραπέζι; Τώρα δε θα μπορούσα να πάω να... ξέρεις!
- Αν είχες πληρώσει εσύ, δε θα είχες τη δυνατότητα να επιλέξεις ελεύθερα, να διαλέξεις αν θέλεις να συνεχίσεις αυτό που κάνεις ή να σταματήσεις. Θα ήσουν υποχρεωμένη να στερηθείς οικειοθελώς για ένα τραπέζι στο οποίο έφαγες με κάποιον άγνωστο. Κι ό,τι είπαμε έως τώρα θα το απέρριπτες.
- Ενώ τώρα το καλοδέχτηκα..., είπε κάπως ειρωνικά αλλά απογοητευμένα.
- Τουλάχιστον δεν τα απέρριψες.

### Στο ΣΕΦ

Πήγαν μαζί μέχρι τις παρέες εκείνες με τα μηχανάκια κάπου κοντά στη γέφυρα, στο σημείο που είχε κοιτάξει η Σπυριδούλα κατεβαίνοντας την αερογέφυρα. Όλοι τους παιδιά γύρω στα 20 με 25 κι ένας-δύο κάπως μεγαλύτεροι γύρω στα 35. Η Σπυριδούλα προχώρησε και τους χαιρέτησε. Της ανταπέδωσαν το χαιρετισμό.

- Το παλικάρι; της είπαν δείχνοντάς τον.
- Φίλος μου, βιάστηκε να πει η Σπυριδούλα.

Εκείνος δεν τους χαιρέτησε παρά κρατούσε χαμηλωμένο το κεφάλι του με το χέρι του στην τσέπη του, εκεί που είχε το κομποσκοινάκι του και προσευχόταν για δύναμη. Στεκόταν λίγο πιο πίσω της.

- Ήρθες κι εσύ να πάρεις τη δόση σου; τον ρώτησε ένας.
- Όχι, είναι καθαρός, είπε η Σπυριδούλα.
- Ναι, φαίνεται. Φαίνεται πως είναι από αυτούς που δε θα τολμούσαν να κάνουν ένα τέτοιο βήμα. Δε φοράει σακάκι αλλά τους μοιάζει. Μοιάζει με τύπος που δε θα άφηνε ούτε για λίγο τον εαυτό του πιο χαλαρό. Ξέρεις, να βγει έστω και λίγο από το μοτίβο της ζωής που του έμαθαν.

“Μοτίβο”. Η ίδια λέξη που χρησιμοποίησε και η Σπυριδούλα στην αερογέφυρα. Ίσως να ήταν ο κοινός τρόπος σκέψης των ναρκομανών ή γενικώς ο κοινός τρόπος σκέψης των εθισμένων. Ίσως πάλι να ήταν απλά ο κοινός τρόπος σκέψης αυτών των νεαρών και να προσκολλήθηκε σ’ αυτόν και η Σπυριδούλα.

- Είναι μπάτσος; τη ρώτησαν.
- Όχι, δεν είναι. Καμία σχέση.
- Φαίνεται. Αν ήταν, θα το έπαιζε καμπόσος τώρα και θα προσπαθούσε να πάρει τη δόση του δωρεάν για να μη μας καταργείλει. Αλλά βλέπεις, είμαστε όλοι μας καθαροί. Μόνο ένας είχε τέτοια μπλεξίματα κι αυτός έχει μπαμπά στο σύστημα για να τον βγάλει και να τον ξεμπλέκει. Βλέπεις, κάπου χρειάζονται και οι μοτιβάκηδες.

Όλη αυτή την ώρα της συζήτησης, η Σπυριδούλα είχε απομακρυνθεί λίγο με τον έναν 35άρη ενώ ο άλλος επόπτευε τις κινήσεις τους. Υπήρξε μια γρήγορη ανταλλαγή χρημάτων σε φάκελο με έναν άλλο άσπρο φάκελο με αεροστεγές κλείσιμο.

- Άντε τελειώνετε εκεί πέρα με τα δικά σας; ρώτησε ένας νεαρός.
- Ναι, άντε, έχουμε και δουλειές το πρωί. Δε θα κάτσουμε όλο το βράδυ εδώ.
- Τι δουλειά έχεις το πρωί εσύ;

- Έχω σχολή ρε συ, εργαστήριο το πρωί 8-10. Έχω ήδη δύο απουσίες. Αν πάρω και τρίτη κόβομαι.
- Μα καλά ρε συ, κι εσύ 8-10 πήρες; Δεν είχε τίποτα πιο αργά;
- Με τη σελίδα των εγγραφών να κολλάει και που βρήκα θέση να γραφτώ πάλι καλά. Αφού κάθε εξάμηνο τα ίδια γίνονται.
- Αυτό να μου πεις... Σάμπως παλιότερα με την εγγραφή από κοντά βγάζαμε άκρη; Όποιος προλάβει να μπει πρώτος στην αίθουσα να δηλώσει ήταν! Και κλασικά έμπαιναν πρώτοι αυτοί που είχαν διαλέξει τις ώρες που σε βόλευαν. Χωρίς λόγο. Έτσι, για σπάσιμο! Τουλάχιστον στο ΠΑΠΕΙ έτσι ήταν.
- Καλά κι εμείς στο ΤΕΙ δεν είχε διαφορά.
- Πανεπιστήμιο δε γίνετε κι εσείς;
- Ναι, Δυτικής Αττικής. Τι τα θες όμως; Ακόμη ψάχνονται κι οι καθηγητές. Άλλωστε, εσείς το λέτε ΠΑΠΕΙ και ξεμπερδεύετε. Εμάς έτσι όπως το έκαναν, πώς να το πούμε; ΠΑΔΥΤ; Ή ΠΑΔΥΤΑΤΤ; Χάλια σου λέω! Άσε το ΤΕΙ που το ξέρουμε όλοι...
- Εγώ πάλι σας ακούω τόσην ώρα και δεν έχω καταλάβει τι τις θέλετε τις σχολές, είπε ένας τρίτος.
- Ε δικέ μου, δεν έχουμε όλοι τα λεφτά του μπαμπά να κινούμαστε λες και παίρνουμε σύνταξη.

“Φεύγουμε;”, είπε η Σπυριδούλα που τόσην ώρα απλώς παρακολουθούσε. “Γεια σας παιδιά”, είπε χαιρετώντας. “Την άλλη εβδομάδα πάλι, εντάξει;”,



χαιρέτησε τον 35άρη με τον οποίο είχαν ανταλλάξει το φάκελο και το φάκελο με τα χρήματα.

### Αερογέφυρα - Επιστροφή

Έφυγαν και κατευθύνθηκαν πάλι προς το τρένο.

Εκεί, κάπου στην αερογέφυρα, η Σπυριδούλα κοίταξε πάλι τα αυτοκίνητα που περνούσαν. Στάθηκε για λίγο εκεί ρεμβάζοντας.

- Ίσως θα σου φανεί τρελό αλλά νιώθω πως πρέπει να σε εμπιστευτώ.
- Θες να μου πεις κάτι συγκεκριμένο;
- Όχι, απλά νιώθω πως πρέπει να σε εμπιστευτώ!
- ...
- Να σε ρωτήσω κάτι;
- Παρακαλώ...
- Υπάρχει κάτι στην όλη συνάντησή μας που μου φαίνεται πολύ περίεργο.
- Και ποιο θα μπορούσε να είναι αυτό;
- Να... Δε με έχεις μεταπείσει.
- Έπρεπε;
- Υποθέτω πως όχι. Αλλά σίγουρα περίμενα να προσπαθήσεις να με μεταπείσεις. Μπορούσες να με εκβιάσεις και να με αφήσεις να πληρώσω εγώ το τραπέζι ή έστω ένα μέρος του - τα δικά μου. Έτσι δεν κάνουν οι σωτήρες και οι ήρωες στις ταινίες;

- Μπορεί αλλά εγώ δεν είμαι ούτε το ένα ούτε το άλλο. Κι άλλωστε, εδώ δεν παίζουμε σε ταινία μα στην πραγματική ζωή.
- Δεν υποτίθεται ότι προσπαθείς να με σώσεις από το "βούρκο των ουσιών" όπως τον λένε όλοι;
- Όχι. Ο δικός μου Σωτήρας δεν εργάζεται έτσι. Αν θέλεις να σωθείς και αναγνωρίζεις πως χρειάζεσαι σωτηρία θα προσπαθήσεις μόνη σου. Κι αν δεις πως αδυνατείς, πάλι εσύ θα ζητήσεις βοήθεια από τους ανθρώπους που τον εκπροσωπούν.
- Εσύ δεν είσαι σωτήρας;
- Στο Σωτήρα μου δεν αρέσουν οι ψευδοσωτήρες. Και τι άλλο θα μπορούσα να είμαι αν προσπαθούσα να επωμιστώ το βάρος της σωτηρίας σου; Αν είμαι σωτήρας, γιατί δε σώζω τον εαυτό μου πρώτα;
- Αυτό δεν έλεγαν και για το σωτήρα σου όταν ήταν στο σταυρό; Εκείνος γιατί δεν έσωσε τον εαυτό του;
- Γιατί ο Θεός αγάπησε τόσο πολύ τον άνθρωπο που άφησε μέχρι και τον Υιό Του τον αγαπητό να πεθάνει για να μας σώσει. Βλέπεις, εκείνος και μας αγαπούσε και μπορούσε να μας σώσει. Εγώ, όσο και να αγαπάω τον άνθρωπο, δε μπορώ να τον σώσω. Μπορώ να προσευχηθώ ο Θεός να τον σώσει αλλά τίποτα παραπάνω.
- Είσαι περίεργος...
- Υποθέτω πως αυτά που λέω φαίνονται περίεργα σε ανθρώπους του σύγχρονου κόσμου αλλά είναι πέρα έως πέρα αληθινά και διαχρονικά.

- Όχι, δεν το εννοούσα έτσι. Είσαι θετικά περιέργος. Διαφορετικός από αυτό που περίμενα αλλά πολύ κοντά σε αυτό που ήλπιζα.
- Πού μένεις;
- Άνω Πατήσια. Εσύ;
- Α, κοντά στην Αγία Βαρβάρα ή στον Άγιο Γεώργιο;
- Στην Αγία Βαρβάρα, δύο στενά πιο κάτω. Έχουμε Άγιο Γεώργιο στα Άνω Πατήσια;
- Δεν ξέρω αν πιάνεται Άνω Πατήσια... Είναι στο Άλσος Προμπονά. Έχει μια εκκλησίτσα μέσα. Λειτουργεί αλλά δεν είναι ακόμη πλήρως αγιογραφημένη.
- Δεν το γνώριζα! Έχω χρόνια να πάω εκεί. Λοιπόν, πάμε;

Έτσι έκλεισε η Τετάρτη. Στην υπόλοιπη διαδρομή, μέχρι το σταθμό της Αττικής από όπου πρωτοσυναντήθηκαν, δεν αντάλλαξαν ιδιαίτερες κουβέντες. Το κομποσχοίνι γλιστρούσε στα χέρια του κι η Σπυριδούλα δεν τον διέκοψε.

Ο αποχαιρετισμός, τυπικός. "Τα λέμε". Η Σπυριδούλα συνέχισε με το τραίνο. Εκείνος κατέβηκε και πήρε την κόκκινη γραμμή του μετρό.

Εκείνος κατευθύνθηκε προς την περιοχή της Αθήνας που λέγεται Ύμηττος. Πιο συγκεκριμένα, ανέβηκε στο εκκλησάκι στο οποίο κατέφευγε ψέλνοντας ο

Τρελο-Γιάννης, ένας από τους άγνωστους γνωστούς δια Χριστόν σαλούς της εποχής μας.

Ήξερε ο ληστής, γνώριζε, πως αυτό που έκανε δεν ήταν ό,τι πιο λογικό. Ούτε σαλό δεν αποκαλούσε τον εαυτό του. Ένιωθε παράταιρος. Ήξερε πως αυτό που έκανε δεν ήταν κάτι κακό. Όμως, σίγουρα, στρεφόταν ενάντια στην κοινή λογική των γονιών του, των φίλων του, των γνωστών του. Ακόμη κι η Σπυριδούλα τον αποκάλεσε περίεργο.

“Θεέ μου, βοήθα”, φέλλισε τελικά σφίγγοντας το κομποσχοίνι στο χέρι.

## (21 Ιουνίου)

### Στον Υμηττό

Μπήκε στο εκκλησάκι. Ο ιερέας αγρυπνούσε ήδη με το λιγοστό εκκλησίασμα. Ημέρα μνήμης του Οσίου Παχωμίου του Νεομάρτυρα. Προς τιμήν του ο όρθρος της επόμενης ημέρας! Κι είχε μια αγάπη στους νεομάρτυρες...

Ήξερε καλά για τον γέροντα που είχε πει “Καλύτερα Όσιοι, παρά Μάρτυρες” αλλά κατά βάθος τους είχε πρότυπο τους μάρτυρες. Αυτούς που μιμήθηκαν τόσο το Χριστό, που αγάπησαν τόσο το Χριστό ώστε και τη ζωή τους να δώσουν γι’ Αυτόν... και την κέρδισαν!

Μόλις τελείωσε η αγρυπνία, κατευθύνθηκε προς τον ιερέα και του ζήτησε να μιλήσουν. Ο ιερέας, πρόθυμος, τον άκουσε. Του ζήτησε να του διαβάσει μια ευχή για την ενίσχυση της αγάπης του. Παλαιότερα, σε μια άλλη εκκλησία, του είχε πει ο ιερέας πως δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Μα αυτός ο ιερέας, σαν άλλος Άγιος Αρσένιος εκ Καππαδοκίας, έπιασε και του διάβασε διάφορα αποσπάσματα από τη Γραφή και τα θαύματα του Χριστού, ψαλμούς του Δαβίδ μα και απολυτίκια Αγίων. Μπορεί να μην υπήρχε πραγματικά ευχή για την ενίσχυση της αγάπης αλλά αυτός ο ιερέας μόλις έχτισε μία έχοντας ως πηδάλιο τη δική του αγάπη για το συνάνθρωπο. Κι

αυτοί ήταν οι ιερείς που του άρεσαν περισσότερο: οι λειτουργοί, οι έμπρακτοι μιμητές του Θεού, αυτοί που ακτινοβολούσαν και δε μπορούσε να κρυφτεί η αγάπη τους για το Θεό, γιατί τελικά μεταφραζόταν σε αγάπη για το λαό Του αποκλειστικά και όχι για τον υλικό κόσμο που αργά ή γρήγορα θα παρέλθει για τον καθένα.

“Ευχαριστώ πάτερ”, είπε φεύγοντας. “Τον Κύριο, παιδί μου”, του απάντησε εκείνος. “Κι η Παναγιά μαζί σου”.

Του θύμιζε λίγο Κατοχή η τελευταία ευχή του ιερέα. Του θύμιζε την ευχή της μάνας όταν έφευγαν οι γιοι φαντάροι ή μάλλον στρατιώτες. “Κι η Παναγιά μαζί σου”.

Έτσι ένιωθε κι εκείνος. Στρατιώτης ένιωθε αυτή τη στιγμή. Παρά την προηγούμενη αμφιβολία του, ένιωθε πως ανήκε κάπου και πως ήταν στο σωστό στρατόπεδο.

Έφυγε τελευταίος από το εκκλησίασμα. Ο ιερέας έφυγε και κλείδωσε κι εκείνος πήρε το δρόμο για το σπίτι. Ήταν πολύ κουρασμένος αλλά η ψυχή του βρισκόταν στα πόδια του θρόνου του Θεού κι ας μην είχε φύγει σπιθαμή από τη γη. Είχε κατέβει, ο Θεός,

στη γη για εκείνον. Έτσι ένιωθε μετά τις ευχές του ιερέα.

### Αμφιβολίες & Πισωγυρίσματα

Το Σάββατο σκεφτόταν να μην πάει στο γνωστό του σημείο στη Βικτώρια. Όχι από οκνηρία. Μόνο δεν ήθελε να είναι πολύ συχνές οι επαφές τους ακόμη. Ήθελε να υπάρχει περιθώριο να χωνέψει ο άνθρωπος, είτε εκείνος είτε οι άλλοι, τι ειπώθηκε την τελευταία φορά και να πάρουν τις αποφάσεις τους ελεύθερα χωρίς να προβούν σε ρήξεις λόγω συχνής επαφής.

Ύστερα όμως σκέφτηκε τους ιερείς που δε λείπουν από την εκκλησία και πάντοτε τους βρίσκεις για να τους μιλήσεις. Κι ύστερα, σκέφτηκε και τον Καποδίστρια που όταν του είπαν πως θα τον δολοφονήσουν μόλις πάει να μπει στην εκκλησία, απάντησε “Δεύτερη Κυριακή από την εκκλησία δε μπορώ να λείψω”.

## (23 Ιουνίου)

Αυτά σκεφτόταν κ έτσι πήγε τελικά το Σάββατο στο γνωστό σημείο. Η Σπυριδούλα κι η παρέα της βρίσκονταν ήδη εκεί. Μόλις τον είδαν, η Σπυριδούλα τον χαιρέτησε. Ακολούθησαν και οι υπόλοιποι.  
“Επέμενε να σε γνωρίσουμε”, είπε η άλλη κοπέλα.  
“Μαρία”, συμπλήρωσε και του έδωσε το χέρι της.

Η Σπυριδούλα του συμπλήρωσε ενθουσιασμένη

- Γιορτάζει σήμερα!
- Της γιαγιάς σου; ρώτησε τη Μαρία.
- Το Μαρία; του απάντησε.
- Όχι, το Αγριπίννη, της είπε.

Εκείνη, η Μαρία-Αγριπίννη σάστισε κάπως.

- Μην εκπλήσσεσαι. Δεν είναι και καμία ιδιαίτερη γνώση το να ξέρεις ποιος γιορτάζει σήμερα. Ούτε σημαίνει πως ξέρω τίποτα περισσότερο για σένα από αυτό.

Σαν κάπως να ηρέμησε με τα λόγια του η Μαρία. Η Σπυριδούλα είχε ένα ύφος αυταρέσκειας σα να έλεγε  
“Χα! Το ήξερα πως θα το ξέρει! Γι’ αυτό του το είπα”.



Απευθυνόμενος στους άλλους τρεις και με πλάγιες ματιές προς τις κοπέλες, τους ρώτησε “Θέλετε να κάτσω παρέα σας σήμερα; Σας υπόσχομαι πως δε θα μιλάω πολύ”.

Το χαμόγελό του αφόπλισε τη Μαρία που ήταν η πιο διστακτική από τους 5 τους. Οι υπόλοιποι δεκτικοί. Η Μαρία, παρά τις αρχικές της ενστάσεις, δεν έφερε αντιρρήσεις.

“Λοιπόν, πέρα από εδώ, που πάτε συνήθως τα Σάββατα;”, ρώτησε. Ο πιο χαλαρός, ο “Δημήτριος”, του απάντησε: “Ε, όπου παίζει κανένα πάρτι ή τίποτα εγκαίνια με δωρεάν ποτό και φαγητό. Μόνο το Κολωνάκι αποφεύγουμε ως περιοχή γιατί... μας ξέρουν. Κατά λάθος βέβαια”. “Κυνηγούσαν άλλους κι έπιασαν εσάς;”. “Όχι ακριβώς αλλά κατά ένα μεγάλο ποσοστό, ναι. Την είχαν στημένη σε ένα φίλο μας...”. “Κι ήσαστε η παρέα του εκείνο το βράδυ, έτσι;”. “Ναι”.

Κάπου σε αυτό το σημείο ο “Δημήτριος” συνειδητοποιήσει πως είχε πει ίσως περισσότερα από ό,τι έπρεπε, γιατί η Μαρία τον αγριοκοιτούσε. Ο καινούριος στην παρέα το αντιλήφθηκε και τη ρώτησε: “Ήταν εκείνο το ξημέρωμα που σε είδα εδώ γύρω κατά τις έξι;”. Εκείνη δεν απάντησε αλλά δεν έδειξε σημάδια αποδοχής, ούτε κατέβασε -

ταπεινωμένη ή πειστωμένη - το κεφάλι, ούτε κάτι άλλο. Απλώς άλλαξε θέμα. “Λοιπόν, πάμε κανονικά στο πρόγραμμά μας;”, είπε και οι υπόλοιποι απάντησαν καταφατικά.

Κατευθύνθηκαν με τα πόδια προς το Λυκαβηττό ψηλά, προς το πάρκινγκ. Ήξερε πως οι καπνιστές δεν έχουν τόσο μεγάλη αντοχή στα ανεβοκατεβάσματα. Από ανθρώπους άλλων ουσιών δεν ήξερε. Σίγουρα εντυπωσιάστηκε με το μέρος που διάλεξαν και κυρίως που θα πήγαιναν με τα πόδια.

Στη διαδρομή τα μάτια της Σπυριδούλας στρέφονταν συχνά-πυκνά πάνω του. Έψαχνε την ευκαιρία να του μιλήσει. Εκείνος το έβλεπε αλλά δεν ήθελε να δημιουργήσει πηγαδάκια και να χαλάσει την παρέα τους από ενθουσιασμό και αφέλεια. Αν η Σπυριδούλα είχε κάτι να του πει, θα είχε τη δυνατότητα, όταν η παρέα θα διαλυόταν, λογικά κατά το ξημέρωμα. Με το κομποσχοίνι στο χέρι και την ευχή στο στόμα πορευόταν ακούγοντας τις διακριτικές συζητήσεις της παρέας.

Τελικά έμαθε πως ο “Δημήτριος” λεγόταν Λεωνίδας, ο “Γεώργιος” πράγματι Γεώργιος και ο “Ιωάννης”, Νίκος. Δεν τους ρώτησε ευθέως παρά το έμαθε από τις συζητήσεις τους. Η Μαρία ήταν η λιγότερο

ομιλητική για να μην του δώσει πολλή τροφή για σκέψη και αποκαλύψει ποια είναι.

Όταν έφτασαν στους πρόποδες του λόφου, κοντά εκεί που ξεκινάει η στριφογυριστή ανηφοριά, τους ρώτησε αν θα πάνε από την ασφαλτο ή από τη φύση, από το δασάκι. Του απάντησε ο Λεωνίδας-Δημήτριος “Όχι φίλε. Όχι από το σκοτάδι τέτοια ώρα. Πάμε από το φως”. Πάλι εντυπωσιάστηκε καθώς νόμιζε πως αυτή η παρέα που ήταν μπλεγμένη, δε θα είχε κανέναν να φοβάται, πέρα από την αστυνομία δηλαδή.

Η διαδρομή προς το πάρκινγκ δεν είχε κάτι ιδιαίτερο πέρα από την ύπαρξη της φύσης σε ένα κατά τα άλλα αστικό τοπίο, κάτι καθόλου μηδαμινό βέβαια.

Όταν τελικά έφτασαν στον προορισμό τους κατευθύνθηκαν προς την καντίνα. Τριγύρω υπήρχαν αρκετές παρέες, κάποιες με μηχανάκια, κάποιες μέσα στο αυτοκίνητο με ανοιχτά παράθυρα. Δύο άλλοι άνθρωποι ακροβατούσαν στα τοιχάκια πάνω από την απότομη κατηφόρα στα δεξιά. Γενικά, δε φαινόταν να είχαν αλλάξει και πολλά από την τελευταία φορά που είχε ανέβει. Το μόνο αισθητά διαφορετικό ήταν το πλήθος του κόσμου, καθώς την προηγούμενη φορά εργαζόταν σε μια συναυλία που είχε διοργανωθεί για την οικονομική ενίσχυση ανθρώπων με αναπηρία με γνωστούς τραγουδιστές.

Μέχρι να ετοιμαστούν στο φουρνάκι της καντίνας οι παραγγελίες τους, ήρθε και μια άλλη παρέα γύρω στα δέκα άτομα - έναν εκ των οποίων τον είχε ξαναδεί στο ΣΕΦ όταν είχαν πάει με τη Σπυριδούλα - και αντάλλαξαν ένα τυπικό χαιρετισμό. Αυτοί οι δέκα ήταν πιο μεγάλοι σε ηλικία και έμοιαζαν σαν αγέλη σκύλων με τον αρχηγό τους. Μόνο που ο αρχηγός ήταν πιο πολλά χρόνια στην πιάτσα και ήξερε πώς να χειρίζεται τους ανθρώπους χτίζοντας έναν κλοιό εξάρτησης μαζί του. Ο αρχηγός ήταν αυτός με τον οποίο είχαν ξαναειδωθεί κι αυτός ήταν που γύρισε και του είπε “Να ξέρεις πως εσύ δε μου αρέσεις!”. Έτσι πήραν γραμμή και οι υπόλοιποι της ίδιας παρέας. Δεν τον πείραξαν κάπως. Ούτε εκείνος από την πλευρά του αντιμίλησε βέβαια. Μόνο προσευχόταν και έφερνε στο μυαλό του τον Άγιο Μωυσή τον Αιθίοπα, τον πρώην ληστή της ερήμου.

Ύστερα από λίγο έφυγαν, αφού προηγουμένως πήραν κι εκείνοι μερικά σάντουιτς από την καντίνα και τα μοιράστηκαν.

“Τι του έκανες και σε αντιπάθησε;”, τον ρώτησε ο Γιώργος. “Δεν είναι εύκολο να σε συμπαθήσει αυτός ο τύπος αλλά αν σε αντιπαθήσει κιόλας, τα πράγματα δε θα είναι εύκολα για σένα. Καθόλου εύκολα...”.

Ύστερα, ρώτησε “Τι κάνουμε τώρα;”.

“Αράζουμε”, του είπε ο Νίκος. “Εσύ πώς και δεν πήρες να φας κάτι;”.

“Νηστεύω”, είπε πίνοντας μια γουλιά νερό από το μπουκαλάκι που είχε αγοράσει από την καντίνα.

“Νηστεία των Αγίων Αποστόλων”, είπε σιγανά η Σπυριδούλα κι ένα μικρό χαμόγελο εμφανίστηκε στα χείλη του. Δε φαινόταν εκ πρώτης όψεως αλλά μάλλον η γιαγιά Σπυριδούλα ήταν ακόμα ζωντανή μέσα στην εγγονή της.

Προχώρησαν στο δρόμο πίσω από την καντίνα, στην αρχή του δρόμου που οδηγεί στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και άραξαν εκεί για κάμποση ώρα.

### **Επί του όρους ομιλία**

- Μ’ αρέσει εδώ, είπε ο Γιώργος.
- Πώς κι έτσι; ρώτησε.
- Τι εννοείς;
- Εννοώ ότι εδώ δεν έχεις τη χαρά του Λυκαβηττού ότι βλέπεις όλη την Αθήνα πιάτο που λέμε.
- Καλύτερα. Αυτό είναι το καλύτερο. Δε μ’ αρέσει η Αθήνα, ούτε οι άνθρωποί της. Εδώ νιώθω ελεύθερος να κάνω αυτά που θέλω χωρίς να με κρίνει κανένας.
- Γιατί, κάτω ποιος σε κρίνει;
- Όλοι. Με το που σε δουν σε κρίνουν. Απλά επειδή σε είδαν μια φορά να αντιδράς διαφορετικά

πιστεύουν πως ανά πάσα στιγμή μπορείς να κάνεις τα ίδια.

- Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει, δε λένε;

- Ναι ρε φίλε αλλά είναι ανάγκη να τσακίζει μόνο τα δικά μου κόκαλα κάθε φορά;

- Πιστεύεις ότι οι άλλοι δεν τσακίζονται; Το θέμα είναι προσωπικό αλλά όχι προς την κατεύθυνση που νομίζεις. Το θέμα δεν είναι προσωπικά με εσένα αλλά ο καθένας μας με τον εαυτό του το έχει. Θέλει όμως διάκριση για να μην πληγώνεις ανθρώπους.

- Δε σε πιάνω.

- Εμείς αυτή τη στιγμή τι κάνουμε; Δεν κουτσομπολεύουμε; Δεν κακολογούμε;

- Όχι. Λέμε μια κατάσταση.

- Διαφωνώ. Γενικεύουμε. Γιατί μας βολεύει να γενικεύσουμε.

- Με βολεύει να γενικεύσω; Γιατί να κάνω κάτι τέτοιο;

- Γιατί είναι πιο εύκολο να γενικεύσεις με ταμπέλες και να κατηγοριοποιήσεις τα πράγματα παρά να ασχοληθείς με τον καθένα ξεχωριστά.

- Μα εγώ δεν είμαι πράγμα. Ούτε γενικά οι άνθρωποι είναι πράγματα.

- Σωστά. Κι εκεί έρχεται αυτή η διάκριση που είπα προηγουμένως ότι απαιτείται για να μην πληγώνονται άνθρωποι. Εσύ αυτή τη στιγμή κάθεσαι και

κατηγορείς τους Αθηναίους, όλους ανεξαιρέτως, για τη στάση τους και τον τρόπο ζωής τους.

- Όχι και όλους-όλους.

- Ναι, κι εκείνοι στους οποίους αναφέρεσαι, επίσης δεν τους κατηγορούν όλους-όλους αλλά ένα μέρος. Το πρόβλημα είναι ότι το να κατηγορείς τους άλλους - όπως κι αν το κάνεις... και με... χάδι να το κάνεις - πάλι κατηγορία είναι. Κι η κατηγορία μάς φέρνει σε άλλη θέση από αυτήν στην οποία θα έπρεπε να βρισκόμαστε.

- Δηλαδή;

- Συχνά κοιτάμε ή - για να το περιορίσω σ' εμένα - κοιτάω τον εαυτό μου αντί να ενδιαφερωμαι και για τον πλησίον. Αυτό είναι εγωισμός. Αντίθετα, αν δω κάποιον να κάνει κάτι αλλοπρόσβαλλο - κατ' εμέ πάντα - και τον κατηγορήσω μέσα μου ή έξω μου, τότε σημαίνει πως δεν έχω ταπείνωση. Συνεπώς, πάλι προσωπικό μου είναι το πρόβλημα.

Ο Δημήτριος που τόσην ώρα δεν είχε μιλήσει, παρά μόνο κοιτούσε το χώμα, του ομολόγησε: "Είσαι επικίνδυνος".

- Τι εννοείς;

- Αυτά που λες, δεν τα λέει άνθρωπος που δε ζει με τον τρόπο που περιγράφεις. Άνθρωπος που δε ζει έτσι, που δεν τα βιώνει αυτά, που δεν βλέπει έτσι τη ζωή, δε μπορεί να τα πει. Δεν είναι ότι απλά τα

άκουσες κάπου και τα λες. Φαίνεται πως τα πιστεύεις. Γι' αυτό είπα πως είσαι επικίνδυνος. Γιατί προσωπικά εμένα με έπεισες. Κι έχω μάθει να μην εμπιστεύομαι εύκολα τους ανθρώπους.

- “Δε φοβάμαι πια τους εχθρούς μου γιατί οι φίλοι μ' έχουνε κάψει”, σωστά;

- FFC; Ξέρεις τους FFC;

- Τόσο παράξενο σου φαίνεται;

- Ξέρω εγώ; Συγγνώμη κιόλας αλλά υποτίθεται ότι εσύ μόνο ύμνους και τροπάρια πρέπει να ξέρεις.

Στη σημείο αυτό ο Δημήτρης λοξοκοίταξε λίγο τη Σπυριδούλα. Εκείνος, αντίθετα, γέλασε.

- Γιατί γελάς;

- Γελάω - και θλίβομαι ταυτόχρονα λίγο - γιατί έχουμε περάσει λάθος εικόνα γι' αυτούς που πάνε στην εκκλησία. Μονοθεϊστές είμαστε. Όχι μονόχωντοι! Αν και κάποιες φορές φαίνεται το ίδιο για τον κόσμο. Για παράδειγμα, στη Ρώμη αναγνώριζαν τους Χριστιανούς επειδή δεν πήγαιναν στον ιππόδρομο. Κάποιος που δεν πήγαινε στον ιππόδρομο και δε μεθούσε ήταν για αυτούς μονόχωντος. Δεν πειράζει όμως γιατί αυτός που ψάχνει την αλήθεια και επιθυμεί να κάνει τη διάκριση, θα την κάνει.

Σε αυτό το σημείο ο Δημήτρης σήκωσε το βλέμμα του πιο πολύ, αντίκρισε τα μάτια του και έμεινε λίγο



έκπληκτος συνειδητοποιώντας πως μιλούσε για τον ίδιο.

### Μετάσταση

“Φεύγουμε;”, ρώτησε η Μαρία και σηκώθηκε από το βράχο στον οποίο καθόταν. “Κρύωσα!”. Σηκώθηκαν όλοι σιγά-σιγά. Κατευθύνθηκαν προς την κατηφόρα που οδηγούσε προς τα κάτω. Η Μαρία και οι τρεις άντρας, τα τρία παλικάρια, περπατούσαν πιο μπροστά. Η Σπυριδούλα ελάχιστα πιο πίσω τους. Εκείνος, σε κάποια στροφή του δρόμου χώθηκε μέσα στο δάσος χωρίς να τον πάρουν είδηση και κατευθύνθηκε πάλι προς τα πίσω.

Αφού είχαν ανέβει μέχρι εκεί, ήταν κρίμα να μην ανέβει και πιο ψηλά. Ο δρόμος στον οποίο κάθισαν ήταν σαν να λέμε... σκάλα προς τον ουρανό. Και στην κορυφή της σκάλας, όπως είχε συνειδητοποιήσει και νωρίτερα, ο ναός του Αγίου Γεωργίου. Αυτόν ήθελε να συναντήσει τώρα.

Δε βιάστηκε να ανέβει. Ήθελε να βιώσει το ταξίδι για να νιώσει και τη χαρά του προορισμού. Περπάτησε αργά-αργά, κοιτάζοντας τα φώτα αριστερά του. Κάποια ζευγάρια κατέβαιναν - ίσως από την εκκλησία, ίσως από την καφετέρια ακριβώς από κάτω της. Δεν άργησε να φτάσει. Χαιρέτησε τους

μικροπωλητές που βρίσκονταν ακόμη εκεί παρά το περασμένο της ώρας.

- Τι κάνεις παλικάρι τέτοια ώρα εδώ; τον ρώτησε ο μικροπωλητής με τα κοσμήματα. Απολαμβάνεις τη θέα;
- Η αλήθεια είναι πως έχει ωραία θέα από εδώ πάνω.
- Έχει. Από ψηλά δε φαίνονται τα άσχημα της πόλης.
- Φαίνονται μόνο τα όμορφα, ναι. Αλλά κι αυτά όχι όλα.
- Όχι βέβαια. Οι οικογένειες και οι άνθρωποι που χαμογελούν, οι αντανakλάσεις των τζαμιών από τα φώτα, τα αυτοκίνητα που μένουν ακίνητα τέτοια ώρα, όλα αυτά δε φαίνονται από εδώ πάνω.
- Ποιητής;
- Άσημος.
- Νικόλας;
- Όχι, χαχά. Απλά άσημος. Γράφω κάποια στιχάκια αλλά ως επί το πλείστον εκχέω τη δημιουργικότητά μου στα κοσμήματά μου.
- Ωστε δεν είσαι μόνο πωλητής. Τα κατασκευάζεις κιόλας!
- Όλα χειροποίητα είναι. Όλα από το χέρι μου. Με εξαίρεση... ναι, αυτό εδώ. Αυτό το ξύλινο σταυρουδάκι είναι από μια φίλη μου.
- Μοναχή η φίλη σου;
- Ναι, που το κατάλαβες;

- 
- Η αλήθεια είναι ότι το λέει το σταυρουδάκι από πίσω. Πέραν αυτού όμως, τα σχέδια πάνω στις άκρες του σταυρού, μόνο σε μοναστήρια τα έχω δει.
  - Πράγματι, έχεις μάτι.
  - Μπα... απλά έχει συνηθίσει το μάτι μου σε αυτά τα μικρά αριστουργήματα.
  - Τα τόσο απλά και ταπεινά μα και τόσο εμποτισμένα με θεϊκή πνευματική σοφία, ε;
  - Καλά σε είπα ποιητή!
  - Καλά, λέγε ό,τι θέλεις εσύ. Το θέμα είναι τι μπορούμε να κάνουμε να βοηθήσουμε το συνάνθρωπο.
  - Εσύ δε μπορείς; Με τόσο κόσμο που μιλάς;
  - Μιλάω... “Πόσο κάνει αυτό; 5 ευρώ; Ευχαριστώ!” ή “5 ευρώ; Α, πολύ ακριβό!”.
  - Όλα 5 ευρώ τα έχεις;
  - Όχι, αλλά κατάλαβες. Να, αυτό έχει ένα, αυτό δύο, αυτό δυόμιση.
  - Τιμές για όλα τα γούστα για να μπορέσει να το πάρει ο πελάτης κι ας βγαίνει όσο-όσο, ε;
  - Από το να μην το πάρει καθόλου... Ξέρεις, αυτά εδώ δεν τρώγονται...
  - Ναι αλλά η αγάπη τρώγεται.
  - Τι εννοείς;
  - Εννοώ πως έχεις κι εσύ τις ευκαιρίες σου, σίγουρα. Λίγες ή πολλές δεν εξετάζω, μα σίγουρα έχεις. Διαβάζεις;
  - Διαβάζω, αμέ! Αλλά όχι πολλά-πολλά. Λίγο διαβάζω και κουράζομαι. Ο Παπαδιαμάντης μου αρέσει πολύ.

- Δημοτική γραφή, διαβάζεις;
- Νέα Ελληνικά που λένε; Όχι. Ξέρω πως χάνω πολλά μα είμαι κάπως ζηλωτής με τα γράμματα που μου έμαθαν τότε εμένα στο σχολείο - έστω το δημοτικό - και δεν τα θέλω τα καινούρια.
- Εγώ πάντως θα σου πρότεινα να διαβάσεις τις ιστορίες της μοναχής Πορφυρίας. Κι αν δεν είναι ήδη έτσι, βάλε εσύ αν θες τα πνεύματα και τους τόνους!
- Μου έχουν κάνει δώρο, κάποιος φίλος, ένα βιβλίο ενός μοναχού. Δε θυμάμαι το όνομα. Αλλά αυτά που έλεγε δε μπορούσα να τα εφαρμόσω. Ήταν για μοναχούς. Εγώ δεν είμαι κι ούτε έχω στόχο να γίνω.
- Γι' αυτό και το πιστεύω ακόμη περισσότερο πως θα σου αρέσει.
- Τι το ιδιαίτερο έχει;
- Δούλευε ως ταξιτζής και βοηθούσε ανθρώπους. Έκανε "τα δρομολόγια του ουρανού" όπως τα τιτλοφορώ εγώ στη σκέψη μου.
- Μα δεν ήταν μοναχή;
- Όχι. Κι ούτε είχε σκοπό να γίνει.
- ...
- Τέλος πάντων, πολύ σου μίλησα. Συγγνώμη, βρήκα καλό συνομιλητή.
- Κι εγώ σε χάρηκα παλικάρι. Έχεις δίκιο όμως, είναι ώρα να μαζέψω. Άλλωστε, κι εσύ έχεις παρέα. Ραντεβουδάκι;

Κοίταξε πίσω του προς το μέρος προς το οποίο ήταν στραμμένος ο συνομιλητής του και έκπληκτος βρήκε τη Σπυριδούλα πίσω του. Προφανώς ήταν εκεί για ώρα αλλά έκανε ησυχία για να μην τους διακόψει.

### Αντίστροφη συζήτηση

- Γιατί έφυγες έτσι;
- Πώς με βρήκες;
- Εσύ γιατί έφυγες έτσι;

Κατάλαβε πως δε θα γλίτωνε από την επιμονή της.

- Ήθελα να ζήσω τη νύχτα λίγο ακόμη. Άλλωστε, τώρα είναι που ανοίγουν οι ουρανοί, όπως λένε.
- Μπορούσες να ενημερώσεις ότι θα έφευγες.
- Έχεις δίκιο αλλά δεν ήθελα να κόψω την παρέα. Ήδη είχα μονοπωλήσει αρκετά το ενδιαφέρον των υπολοίπων και δεν ήθελα να προκαλέσω περισσότερο.
- Τη Μαρία, ε;
- Όχι μόνο τη Μαρία. Όλους. Έβλεπα κι εσένα που διφούσες να ξανασυζητήσουμε και όφειλα να είμαι προσεκτικός.
- Χμ... σε αυτό μάλλον έχεις δίκιο.
- Χαίρομαι πάντως που ήρθες. Δεν έχω σκοπό να κατέβω από εδώ πριν τελειώσει η λειτουργία το πρωί όμως οπότε αν κουραστείς...
- Έννοια σου κι αν θελήσω να φύγω, τον ξέρω το δρόμο.

- ...

- Έρχεσαι συχνά εδώ;

- Όχι συχνά. Αλλά έχω συνήθειο κι αρπάζω τις ευκαιρίες όταν βρίσκομαι σε μια περιοχή όπου δεν έχω ξαναβρεθεί πρόσφατα.

- Υποθέτω πως πρέπει να είναι ωραία.

- Ωραία είναι. Βέβαια, ο Θεός, τις περισσότερες φορές είναι δίπλα μας, στην καθημερινότητά μας και όχι στο εξεζητημένο.

- Ναι, υποθέτω.

Το βλέμμα της έφυγε προς το γεμάτο κενό της πόλης από ψηλά. Το δικό του βλέμμα έμεινε εκεί για λίγο ακόμη να την κοιτάει, προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσει τις σκέψεις της. Μάταιος κόπος όμως.

- Κοπελιά, συγγνώμη για το θάρρος, αλλά μήπως θέλεις να δεις κανένα κοσμηματάκι όσο είναι ακόμη Σάββατο;

Γύρισε το βλέμμα της και κοίταξε τον μικροπωλητή. “Κυριακή δεν πουλάς;”, τον ρώτησε. Εκείνος της απάντησε με απόλυτη ειλικρίνεια: “Όχι παιδί μου. Έχω κάνει ουκ ολίγα αλλά Κυριακή δεν πουλάω”.

Τον κοίταξε λίγο εκστατικά μα ύστερα πάλι χάθηκε το βλέμμα της στο κενό.

Όταν έμειναν οι δυο τους, τη συζήτηση άρχισε η Σπυριδούλα.

- Κωνσταντινουπολίτης ο κύριος, ε;
- Αυτός με τα κοσμήματα λες; Δεν ξέρω. Δε μιλήσαμε σχετικά.
- Η προφορά του μου θύμισε τη γιαγιά μου. Και ο τρόπος που μιλούσε βέβαια.

Για λίγη ώρα υπήρξε σιωπή στο προαύλιο του Αγίου Γεωργίου μα ύστερα από λίγο αγνάντεμα στο κενό κι από τους δύο, έσπασε τη σιωπή εκείνος πρώτος.

- Η γιαγιά σου...
- Ναι...
- Από τι πέθανε;
- Από καρκίνο...
- Μάρτυρας δηλαδή, κατάλαβα!
- Πώς το κάνεις;
- Ποιο;
- Αυτό! Αυτό που ξέρεις πράγματα χωρίς να σου τα πουν!
- Σαν ποια δηλαδή;
- Η γιαγιά μου το έλεγε αυτό. Η γιαγιά μου έκανε τη σύνδεση μεταξύ του καρκίνου και των μαρτύρων.
- Μάλλον διαβάζουμε τα ίδια βιβλία με τη γιαγιά σου τότε.

- Α, ναι; Και ποια είναι αυτά;
- Γεροντικό, Ευεργετινός, Θαύματα, Βίοι Αγίων, Ψαλτήρι...
- Και φυσικά, Αγία Γραφή... Άσε, μη συνεχίζεις! Κατάλαβα. Πράγματι διαβάζετε τα ίδια.
- Σ' αγαπούσε πολύ η γιαγιά σου.
- Πράγματι... Φαίνεται από κάπου αυτό;
- Φαίνεται ότι σε αγαπούσε επειδή οι αναμνήσεις που κράτησες από εκείνη ήταν πολύ όμορφες. Υποθέτω πως τα βιβλία που ξεστόμισες τώρα δεν τα έχεις στη βιβλιοθήκη σου αλλά τα θυμάσαι επειδή η γιαγιά σου τα διάβαζε.
- Η αλήθεια είναι πως δεν τα έχω. Κι αμφιταλαντεύομαι ακόμη αν πρέπει να τα αποκτήσω.
- Στις φιλίες μου το “πρέπει” ποτέ δε μου άρεσε.
- Τι σχέση έχουν οι φιλίες;
- Η σχέση μας με το Θεό δεν είναι φιλία;
- Δε νομίζω... Δεν ξέρω... Ίσως... Με πιάνεις απροετοίμαστη. Εσύ δηλαδή πώς λειτουργείς στις φιλίες σου;
- Με αγάπη. Και, όσο μπορώ, με το να αφήσω κατά μέρος το δικό μου θέλημα. Όταν λειτουργώ έτσι, νιώθω ότι λειτουργώ καλά και όπως πρέπει.
- Με τον εγωισμό καμία σχέση, ε;
- Η αλήθεια είναι πως η φράση “Όλοι οι άνθρωποι είναι εγωιστές” δε μου άρεσε ποτέ και σε πολλές στιγμές της ζωής μου αποτέλεσε αντιπαράδειγμα ώστε να αποφύγω κάποιες ενέργειες.



Ο διάλογός τους σταμάτησε σε αυτό το σημείο για αρκετά λεπτά. Εκείνος, γύρισε στην προσευχή. Στο “Κύριε, Ιησού Χριστέ, ελέησόν με”. Εκείνη χάθηκε πάλι στις σκέψεις της. Με αυτή την αλληλουχία συζήτησης, προσευχής και σκέψεως, έφτασαν μέχρι το πρωί. Μέχρι τις πρώτες ακτίνες του ήλιου.

## (24 Ιουνίου)

### Μυστήριο Μέγα

Είδαν τον ιερέα να ανεβαίνει τις σκάλες αγκομαχώντας αλλά χωρίς παράπονο κανένα! Ίσα-ίσα που τα μάτια του και το πρόσωπο του ολόκληρο ήταν φωτισμένα... κάπως διαφορετικά από το απλό φως του ήλιου. Μόλις τον είδαν, τον χαιρέτησαν. Εκείνος ανταπέδωσε το χαιρετισμό. Ο χαιρετισμός απλός - φαίνεται πως ο ιερέας είχε ξεκινήσει από νωρίς με εσωτερική Θεία Λειτουργία ώστε να προετοιμαστεί για την κυριακάτικη. Έκανε μια ελαφριά επίκυψη όπως αυτή που κάνει όταν γυρίζει μπροστά στην ωραία πύλη προς το εκκλησίασμα. Με την ίδια επίκυψη απάντησαν και εκείνοι.

- Λοιπόν, πάμε; ρώτησε εκείνος.
- Μα ακόμη δεν ξεκίνησε που λέει ο λόγος.
- Ωραία θα πιάσουμε και καλές θέσεις!
- Παράσταση είναι;
- Όχι. Μυστήριο Μέγα. Θείο όμως και διαδραστικότατο!

Εκείνη χαμογέλασε παρά την κούραση της νύχτας.

- Είσαι τρελός αλλά ωραίος τρελός. Θα ακολουθήσω λοιπόν την τρέλα σου, του είπε τελικά.

Μπήκαν μέσα. Εκείνος με την Σπυριδούλα να ακολουθεί πήγαν προς την αριστερή πύλη, του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, και ρώτησαν τον ιερέα, σε κάποιο διάλειμμα προσευχής που έκανε, αν χρειαζόταν βοήθεια σε κάτι.

Ο ιερέας τους κοίταξε. “Έρχεστε σε καλή στιγμή παιδιά μου. Ευλογημένα να είστε πάντοτε.”, είπε και τους σταύρωσε. Ο διάκονος ήταν άρρωστος οπότε εκείνος θα έκανε το διάκονο.

- Κι εγώ τι θα κάνω; ρώτησε η Σπυριδούλα.
- Εσύ παιδί μου θα ήθελα να κάτσεις στην είσοδο της εκκλησίας και να υποδέχεσαι τα παιδιά που θα έρθουν. Σήμερα θα έρθει ένα ολόκληρο σχολείο.

Η Σπυριδούλα σκέφτηκε πως δεν θα τα κατάφερνε με τα παιδιά αλλά ήταν τόσο ευγενικός ο παππούλης που αποφάσισε να κάνει υπακοή. Πήγε λοιπόν και στάθηκε στην πόρτα στην είσοδο της εκκλησίας.

Εκείνος ντύθηκε τα άμφια του διακόνου και ομολόγησε στον ιερέα πως δεν το έχει ξανακάνει. “Θα σε κατευθύνω εγώ”, του είπε εκείνος. “Εσύ να εύχεσαι να πάρει κατεύθυνση εκείνη!”. Δεν κατάλαβε όμως τι ήθελε να πει ο παππούλης απόλυτα.

Ύστερα από λίγη ώρα άρχισε το εκκλησίασμα να μαζεύεται. Πάρα το ύψος και την δυσκολία της ανηφόρας πρώτη έφτασε μια γιαγιά με την εγγονή της, η κυρία Λία. “Καλώς το κορίτσι μας!”, της είπε κι ας μην είχαν ξαναειδωθεί. “Καλώς σας βρήκα”, απάντησε η Σπυριδούλα κάπως αμήχανα.

Έπειτα ήρθε ο κύριος Γιώργος. Ένας ψηλός, φαινομενικά σκληρός, αμίλητος άνθρωπος που δεν του έπαιρνες εύκολα κουβέντα. “Καινούρια είσαι εσύ;”, της είπε. “Να δούμε τι άλλο θα μας φέρουν εδώ!”, μονολόγησε καθώς περνούσε. Εκείνη σάστισε αλλά συγκρατήθηκε σεβόμενη τον παππούλη και το μυστήριο που είχε ξεκινήσει.

Ύστερα ο κύριος Λεωνίδας. Ένας καλοσυνάτος κύριος γύρω στα 65. Την χαιρέτησε ευγενικά με χαμόγελο, κάτι που την ηρέμησε εσωτερικά, και ύστερα, προς έκπληξή της, πήγε και κάθισε δίπλα στον κύριο Γιώργο λέγοντάς του “Καλημέρα φίλε μου!”.

Επόμενη ήρθε κυρία Στέλλα. Συχνά έλεγε πως δεν έχει παιδί, πως ο Θεός δεν της χάρισε παιδιά. Βλέποντας όμως τη Σπυριδούλα δάκρυσαν τα μάτια της. Την αγκάλιασε χωρίς να την ξέρει και μέσα στα αναφιλητά της είπε “Κοπέλα μου...”. Της χάιδεψε το πρόσωπο και αφού την κοίταξε καλά στα μάτια, μπήκε στην εκκλησία.

Ύστερα ήρθε ο κύριος Στράτος. Άνθρωπος με παιδεία αν και ολιγογράμματος. Είχε τελειώσει μόλις λίγες τάξεις του Δημοτικού. Τα υπόλοιπα τα έμαθε στο Ψαλτήρι, ομοιάζοντας κάπως με τον Άγιο Πορφύριο τον Καυσοκαλυβίτη. Χαιρέτησε τη Σπυριδούλα με τον ίδιο τρόπο που τους χαιρέτισε προηγουμένως ο ιερέας και πήγε στη θέση του ψάλτη.

Τελευταίες ήρθανε η κυρία Αρετή και η κυρία Ελπίδα. Δίδυμες αδερφές, μεγαλωμένες χωριστά η μία από την άλλη λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων των γονιών τους. Ξαναβρέθηκαν περίπου 20 ετών ύστερα από κοινή αναζήτηση χρόνων. Ήταν αποφασισμένες να μείνουν μαζί στο ίδιο σπίτι και να φροντίζει μία την άλλη. Πλέον, στην ηλικία των 75 ετών, η παραξενιά των γηρατειών είχε αρχίσει να τους χτυπάει την πόρτα. Γι' αυτό και μέχρι να φτάσουν στην εκκλησία μιλούσαν συνεχώς για τον έναν και για τον άλλον. Μόλις μπήκαν όμως μέσα σταμάτησαν και πήγε η καθεμιά στη δική της θέση μακριά η μία από την άλλη.

Η Σπυριδούλα παρέμεινε στην είσοδο καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας ενθυμούμενη την γιαγιά της και φροντίζοντας να κάνει το σταυρό της, όπως έπρεπε κάθε φορά, πολλές φορές μάλιστα πριν το υπόλοιπο εκκλησίασμα να τον κάνει.

Όταν ήρθε η ώρα να κοινωνήσει το εκκλησίασμα, εκείνη παρέμεινε ακίνητη θεωρώντας τον εαυτό της ανάξιο. Μα ο παππούλης μόλις βγήκε με τα Άγια στα χέρια αναγνώρισε τους αγώνες της και με γλυκύτατη φωνή της απηύθυνε το λόγο. “Έλα Σπυριδούλα παιδί μου να κοινωνήσεις πρώτη εσύ”, είπε ο καλός ποιμένας με φωνή γλυκύτατη που όμως δεν άφηγε περιθώρια αμφισβήτησης.

Η Σπυριδούλα, υπακούοντας την προσταγή του ιερέα, αγνόησε τα ανάμεικτα συναισθημάτων μάτια του εκκλησιάσματος και προχώρησε μόνη προς τον παππούλη. Δίπλα του με τα άμφια του διακόνου εκείνος. Της κρατούσε το μάκτρο για να μεταλάβει και μετά την παρέπεμψε να σκουπίσει τα χείλη της. Εκείνη έπραξε όπως παροτρύνθηκε και με μία επίκυψη επέστρεψε στην πρότερη θέση της, αφού προηγουμένως πήρε το αντίδωρο της.

Ύστερα με απόλυτη τάξη κοινωνήσε το υπόλοιπο εκκλησίασμα με εξαίρεση την κα Στέλλα την οποία ο παππούλης κράτησε λίγο πιο πέρα, χωρίς να της πει να ξανακατέβει στη θέση της. Έμεινε εκεί μέχρι το κήρυγμα.

### Κήρυγμα για το γενέθλιον

“Σήμερα γιορτάζουμε στην εκκλησία μας το γενέθλιον του Τιμίου ενδόξου προφήτου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου, τον γόνο της σύναξης του Αγίου Ζαχαρίου και της Αγίας Ελισάβετ, των γεννητόρων αυτού.

Ο Άγιος Ιωάννης έδειξε το προφητικό του χάρισμα ήδη από την γαστέρα της μητρός του. Χάρισμα που θα επηρέαζε τους ανθρώπους και θα τους οδηγούσε στην μετάνοια, προετοιμάζοντας το δρόμο για την έλευση του πραγματικού και μοναδικού Μεσσία. Πρώτος εκείνος χαιρέτησε τον Υιό του Θεού, τον Υιό της Παναγίας Μητέρας μας, ήδη μέσα από την κοιλιά της μητέρας του, χρησιμοποιώντας το στόμα της σαν δικό του για να ακουστεί η φωνή του. Πρώτος ο Ιωάννης δασκάλεψε Αποστόλους και μαθητές του Κυρίου όπως τον Άγιο Ιωάννη το Θεολόγο, τον Άγιο Ανδρέα τον Πρωτόκλητο, τον Άγιο Πέτρο. Άνθρωποι απλοί, ψαράδες, που όμως είχαν τόση πολλή αγωνία, τόση πολλή αγάπη για το Θεό και το Λόγο Του που κέρδισαν επάξια τις θέσεις τους δίπλα Του. Ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος, ο αγαπημένος μαθητής του Κυρίου μας. Ο Άγιος Ανδρέας ο Πρωτόκλητος ο υπαρχηγός και ο Άγιος Πέτρος που κρατά τα κλειδιά του Παραδείσου.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος λοιπόν που τα γενέθλια του γιορτάζουμε σήμερα, δε διστάζει να ομολογήσει δημόσια την αδυναμία του, ότι δηλαδή αυτός βαφτίζει με νερό, ενώ αυτός που θα έρθει μετά από εκείνον θα βαφτίσει με πνεύμα Άγιο! Δε στοχεύει στην προσωπική του δόξα αλλά στο έλεος του Κυρίου και Θεού μας, όπως όλοι οφείλουμε άλλωστε! Ήταν όμως και άνθρωπος που δε μασούσε τα λόγια του για να ικανοποιήσει τους συνανθρώπους του. Δε σταματούσε να πιστοποιεί ως λάθος, απέναντι στους νόμους του Θεού, αυτό που ο βασιλιάς έκανε, παίρνοντας ως σύζυγό του την γυναίκα του αδελφού του. Δεν φανέρωνε το λάθος. Το λάθος ήταν ήδη γνωστό σε όλους αλλά ντρεπόντουσαν να το φανερώσουν γιατί ήταν βασιλιάς. Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος όμως δε δίσταζε να το αναγνωρίσει ως λάθος. Ποιος ξέρει πόσους ανθρώπους να έσωσε που να ήθελαν να κάνουν το ίδιο απλά και μόνο επειδή τον άκουγαν να φωνάζει το πόσο λάθος ήταν!

Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος λοιπόν μαρτυρά για την αλήθεια. Ο Κύριος μας, - σε άλλο σημείο - όταν έμαθε για το θάνατό του Λαζάρου, στεναχωρήθηκε. Μας ερμήνευσε λοιπόν έτσι πως και η στεναχώρια είναι κάτι αποδεκτό για την ανθρώπινη φύση μας, ειδικά όταν κάποιος πεθαίνει και ειδικότερα όταν κάποιος πεθαίνει μαρτυρικά για την αγάπη του Θεού.



Αργότερα, ο Κύριος, όταν οι μαθητές θα διώξουν τα παιδιά μακριά Του για να μην ενοχλούν το διδάσκαλο, εκείνος θα πει «Αφήστε τα παιδιά να έρθουν κοντά μου» για να ολοκληρώσει λέγοντας πως «μόνο όσοι μοιάζουν τα παιδιά θα μπορέσουν να δουν τη Βασιλεία των Ουρανών». Όσοι μοιάζουν στα παιδιά, πώς όμως; Τα παιδιά ακούν και υπακούουν τον πατέρα τους όταν καταλάβουν πως εκείνος τους αγαπάει και πως όταν τους διορθώνει το κάνει από αγάπη. Τα παιδιά είναι άδολα, άκακα. Δεν θα επιχειρήσουν με δόλο να επιτύχουν αυτό που επιθυμούν, ούτε θα κρατήσουν κακία για κάτι που δεν τους δώσαμε ενώ μας ζήτησαν· αν το εξηγήσουμε και αιτιολογήσουμε ορθά βέβαια, με ειλικρίνεια. Βλέπετε, τα παιδιά θέλουν αγάπη, θέλουν στοργή. Θέλουν ό,τι θέλει και έχει ανάγκη κάθε άνθρωπος κάθε ηλικίας.

Αν κάποιος μας κλείδωνε σε ένα δωμάτιο χωρίς φαγητό επειδή πιστεύει πως τον ντροπιάσαμε κοινωνικά, για μία ολόκληρη μέρα, θα μας φαινόταν σκληρό και απάνθρωπο. Αν πάλι κάποιος την ώρα που εργαζόμασταν - γιατί για το μικρό παιδί μέρος της δουλειάς του είναι και το παιχνίδι - μας έστελνε με αρνητική διάθεση στο δωμάτιο μας χωρίς να μας εξηγήσει το γιατί, πάλι θα μας φαινόταν περίεργο. Περίεργο τουλάχιστον στην αρχή και θα το κάναμε στην άκρη. Όσο αυτό συνεχιζόταν όμως, τόσο

μεγαλύτερη δυσφορία θα νιώθαμε. Κι αν κάθε συγκεκριμένη ημέρα κάποιος μας έλεγε πως πρέπει να πάμε σε ένα μέρος που δεν θέλουμε, σε ένα μέρος που θα μας λένε πότε να σηκωθούμε και πότε να καθίσουμε, που δεν θα μιλάμε, που θεωρητικά είναι ο ναός της αγάπης αλλά που εμείς που πηγαίνουμε εκεί μόνο αγάπη δεν εκπέμπουμε, τότε γιατί να θέλουμε να πάμε εκεί;

Τα παιδιά είναι άνθρωποι που έχουν μικρότερη εμπειρία από εμάς αλλά δεν είναι ανόητοι. Όπως και για εμάς ισχύει το ίδιο απέναντί στον Πατέρα μας, τον Κύριο και Θεό μας. Έχουμε μικρότερη εμπειρία από Εκείνον αλλά δεν είμαστε ανόητοι. Προφανώς και θα κάνουμε τα λάθη μας και θα τον στεναχωρήσουμε. Ο Πατέρας μας το γνωρίζει αυτό και μας υπομένει. Πόσο μάλλον το ίδιο δεν πρέπει να κάνουμε κι εμείς στα παιδιά μας;

Ακούσατε ποτέ τον Κύριο να λέει «Δεν ξέρεις εσύ» ή «μη μιλάς» με προσβλητικό τόνο; Όχι. Η μόνη στιγμή που είπε για τους ανθρώπους πως δεν ξέρουν, κάτι που δεν τους κατέτασε σε ανόητους απαραίτητα αλλά σίγουρα σε αδαείς, ήταν όταν πάνω από το σταυρό απηύθυνε το λόγο στον Πατέρα Του λέγοντας «Πατέρα, συγχώρεσέ τους γιατί δεν ξέρουν τι κάνουν».

Σήμερα λοιπόν, τη μέρα αυτή, θα ήθελα να κλείσουμε όλοι μαζί αυτό το μυστήριο το Μέγα που ξεκινήσαμε, και με τη συγκατάθεση όλων σας να περάσουμε σε ένα άλλο μυστήριο που η εκκλησία και οι πατέρες ονομάζουν «δεύτερο βάπτισμα».

Δι' ευχών των Αγίων πατέρων ημών, Κύριε Ιησού Χριστέ ο θεός ημών, ελέησον και σώσον ημάς. Αμήν.”

Σε αυτό το σημείο όλοι έκαναν το σταυρό τους ακολουθώντας τον παππούλη ιερέα.

### **Δεύτερο βάπτισμα - Κα Στέλλα**

Η Σπυριδούλα κοιτούσε παραξενεμένη, σκεπτόμενη “Τι σόι παππούλης είναι αυτός; Τι ετοιμάζεται να κάνει;”. Καθώς κάτι τέτοιο δεν είχε ξαναδεί. Η κυρία Στέλλα στεκόταν ακίνητη δίπλα του και έκλαιγε. Με θρήνο όμως και πόνο ψυχής.

Ο παππούλης συνεχισε...

“Ο θεός Ιάκωβος συνιστά την εξομολόγηση και μάλιστα τη δημόσια ως μέσον καθαρισμού της ψυχής. «Εξομολογείσθε λέγει αλλήλοις τα παραπτώματα». Τόσον πολύς και μεγάλος ήταν ο ενθουσιασμός των χριστιανών της πρώτης εκκλησίας και τόσον εκλεκτοί και άγιοι οι πρώτοι εκείνη πιστοί ώστε η εξομολόγησή τους να γίνεται δημόσια ενώπιον όλων των

Αποστόλων, των Πρεσβυτέρων και του λαού. Σιγά-σιγά όμως με την πάροδο του χρόνου θεσπίστηκε από την εκκλησία η εξομολόγηση να γίνεται μόνο ενώπιον του πνευματικού καθότι ο μεν αριθμός των χριστιανών είχε κατά πολύ αυξηθεί και δεν ήταν πρακτικώς εύκολη η δημόσια εξομολόγηση, η δε ποιότητα των πιστών, όπως ήταν φυσικό, μειώθηκε και θα ήταν δύσκολο να συνεχιστεί η ωραία εκείνη η παράδοση.<sup>1</sup>

Κυρία Στέλλα ξεκίνησα μόνος μου χωρίς τη συγκατάθεση σου. Θα ήθελα να σε καλέσω όμως σήμερα, με τη συγκατάθεσή σου, να φανείς καλύτερη από όλους μας, ισάξια των πρώτων χριστιανών των αποστολικών χρόνων και να κάνεις την δική σου εξομολόγηση μεταξύ γνωστών και αγνώστων.

Την ευκαιρία αυτή, το κάλεσμα που σου κάνω τώρα, δεν θα έχω την ευκαιρία να σου το κάνω ξανά. Θα σε παρακαλούσα λοιπόν να το δεχτείς και να μας ανοίξεις την ψυχή σου”.

“Μην πείτε τίποτε άλλο πάτερ...”, φέλλισε μέσα στα αναφιλητά της η κυρία Στέλλα. Πήρε βαθιά ανάσα και ξεκίνησε.

---

<sup>1</sup> Από το βιβλίο “Καγώ αναπαύσω υμάς”, Αρχιμανδρίτης Καλλίνικος Καρούσος, Εκδόσεις Χρυσόπηγή, Σελ. 46

### Η κα Στέλλα εξομολογείται

Είπε τα πάντα. Είπε για τον άντρα της και την κόρη της που τελικά είχε αλλά ο εγωισμός της την οδήγησε να κρατήσει μακριά της, είπε για το κοινωνικό πρόσωπο που προσπαθούσε να κρατήσει αντί να την νοιάζει τι θα πει, όχι ο κόσμος, μα ο Κύριος για εκείνη. Για πρώτη φορά, έπειτα από πάρα πολλά χρόνια, από τότε που ήταν παιδί, μίλησε για τον εαυτό της και μόνο, χωρίς να κατηγορήσει κανέναν για τις αποφάσεις που πήρε στη ζωή της, ούτε τους γονείς της, ούτε τους φίλους της ή τις κακές παρέες.

Αυτή τη φορά η κυρία Στέλλα έδειχνε σε όλους το πραγματικό της πρόσωπο. Ένα πρόσωπο τόσο γλυκό, τόσο υπέροχο, τόσο όμορφο, τόσο αξιαγάπητο που όλοι ήθελαν να μιμηθούν. Γιατί όσο η κυρία Στέλλα μιλούσε και ομολογούσε τα κρύφια της ψυχής της, τόσο περισσότερο φως γέμιζε η εκκλησία. Και σαν μια ευωδιά παράξενη να γέμιζε το χώρο.

Η Σπυριδούλα με προσπάθεια πήρε για λίγο τα μάτια της πάνω από την εξομολογουμένη και κοίταξε στιγμιαία τον παππούλη. Τον είδε σιωπηλό, σοβαρό, ακίνητο, με τα χείλη του κάτι να σιγοφιθυρίζουν συνέχεια. Σύντομα επέστρεψε στην κυρία Στέλλα και έμεινε εκεί μέχρι το τέλος.

Ένα τέλος που όταν ήρθε όλο το εκκλησίασμα ήταν ακίνητο. Ακίνητο, παραξενεμένο μα και χαμογελαστό. Μόνο η κυρία Στέλλα δε χαμογελούσε. Και όταν ήταν έτοιμη να ανοίξει τα μάτια της, παρέλαβε ο παππούλης τα ηνία και απόθεσε το δεξί του χέρι στον αριστερό της ώμο φιθυρίζοντας της μια γλυκύτατη φωνή “Ηρέμησε τώρα καλή μου. Έλα να τελειώσουμε μαζί με τον Κύριο ημών, τον γλυκύτατο και πολυέλεο Ιησού που όλα είναι πρόθυμος να τα συγχωρήσει στο Λάό Του που πιστεύει σε Αυτόν”.

Μπροστά σε όλους η κυρία Στέλλα έσκυψε και ο παππούλης με το πετραχήλι του στάθηκε κοντά και την σκέπασε. Με απόλυτο δέος σε αυτό που έκανε εκείνη τη στιγμή, ξεκίνησε να λέει την συγχωρητική ευχή.

*Ευλογητός ο Θεός ημών, πάντοτε, νυν, και αεί, και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν. Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν. Κύριε ελέησον. Υπέρ της άνωθεν ειρήνης, και της σωτηρίας των ψυχών ημών, του Κυρίου δεηθώμεν. Υπέρ της δούλης του Θεού Στυλιανής αφέσεως των αμαρτιών και συγχωρήσεως των εκουσίων και ακουσίων αυτής πλημμελημάτων, του Κυρίου δεηθώμεν. Όπως Κύριος ο Θεός δωρήσεται αυτή άφεσιν των αμαρτιών και καιρόν μετανοίας, του Κυρίου δεηθώμεν. Υπέρ του ρυσθῆναι αυτήν τε και ημάς από πάσης θλίψεως, οργής, κινδύνου και ανάγκης, του Κυρίου δεηθώμεν. Αντιλαβού, σώσον,*

ελέησον και διαφύλαξον ημάς, ο Θεός, τη ση χάριτι.  
 Της Παναγίας, αχράντου, υπερευλογημένης, ενδόξου,  
 Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αειπαρθένου Μαρίας,  
 μετά πάντων των Αγίων μνημονεύσαντες, εαυτούς και  
 αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών, Χριστώ τω Θεώ  
 παραθώμεθα.

Κύριε, ο Θεός ημών, ο τω Πέτρω και τη πόρνη δια  
 δακρύων άφεσιν αμαρτιών δωρησάμενος, και τον  
 τελώνην τα ίδια επιγνόντα πταισματα δικαιώσας,  
 πρόσδεξαι την εξομολόγησιν της δούλης σου  
 Στυλλιανής και ει τι επλημμέλησεν εκούσιον ή  
 ακούσιον αμάρτημα, εν λόγω ή έργω ή κατά διάνοιαν,  
 ως αγαθός και φιλόανθρωπος Θεός συγχώρησον· συ  
 γαρ ει ο μόνος εξουσίαν έχων αφιέναι αμαρτίας, και  
 σοί σην δόξαν αναπέμπομεν, συν τω ανάρχω σου  
 Πατρί και τω παναγίω και αγαθώ και ζωοποιώ σου  
 Πνεύματι, νυν, και αεί και εις τους αιώνας των  
 αιώνων. Αμήν.

Η χάρις του παναγίου Πνεύματος δια της εμής  
 ελαχιστότητος, έχει σε λελυμένην και  
 συγκεχωρημένην.

Η κυρία Στέλλα σηκώθηκε κλαίγοντας με ένα κλάμα  
 διαφορετικό, ένα κλάμα λύτρωσης. “Τώρα είσαι  
 καθαρή”, της είπε ο παππούλης.

- Μόλις γυρίσεις σπίτι σου σου βάζω ένα μόνο κανόνα, να πάρεις την κόρη σου τηλέφωνο.
- Πάτερ μου να την πάρω τηλέφωνο αλλά δεν θα το σηκώσει με τόσα που έχω κάνει.
- Σήμερα θα το σηκώσει. Θέλει κάτι να σου πει, είπε.
- Εντάξει πάτερ μου, απάντησε κυρία Στέλλα.

Ο κύριος Γιώργος, αυτός ο σκληρός και αμείλικτος ψηλός άνδρας πετάχτηκε με ένα γλυκύτατο χαμόγελο και της είπε: “Όχι εντάξει κυρία Στέλλα! Ας είναι ευλογημένο να πεις!”.

Ο ιερέας χαμογέλασε μέσα από τα γένια του. “Ας είναι ευλογημένο, πάτερ μου”, απάντησε υπακούοντας η κυρία Στέλλα.

Όπως έμαθε αργότερα ο παππούλης ιερέας, η κυρία Στέλλα γύρισε στο σπίτι της αμόλυντη και έκανε όπως της είπε. Σχημάτισε τον αριθμό του τηλεφώνου της κόρης της. Το σήκωσε εκείνη. “Καλημέρα κόρη μου, γλυκό μου παιδί”, ήταν η πρώτη της κουβέντα. “Μάνα; Εσύ; Είσαι καλά;”. “Είμαι πολύ καλά κοριτσάκι μου. Πιο καλά από κάθε άλλη στιγμή στη ζωή μου. Εσύ πως είσαι; Υπάρχει κάτι που θα ήθελες να κάνω για σένα;”.

Η κόρη της δίστασε λίγο αλλά ο γλυκός τρόπος της μητέρας της, την έπεισε να της μιλήσει.



- Μάνα είμαι έγκυος.
- Τι υπέροχη, τι ευλογημένη ανακοίνωση είναι αυτή η κόρη μου! Μπράβο σου κοριτσάκι μου!
- Μάνα είσαι σίγουρα καλά; Σου είπα είμαι έγκυος.
- Το άκουσα κοριτσάκι μου. Τι σε προβληματίζει;
- Για αρχή, συγγνώμη κιόλας, αλλά με προβληματίζει που χαίρεσαι!
- Έχεις δίκιο για τις αμφιβολίες σου κόρη μου αλλά όλα αυτά θα αλλάξουν από δω και μπρος. Γιατί εγώ δεν είμαι ο ίδιος άνθρωπος που ήμουν χθες ή ακόμα και 2 ώρες πριν. Θα σου τα πω όποτε θέλεις. Πες μου όμως τώρα, τι μπορώ να κάνω για σένα και τον άντρα σου;
- Μακάρι να έχεις αλλάξει μαμά. Το θέλω με όλη μου την καρδιά να το πιστέψω και να το δω να πραγματοποιείται.
- Πόσο καιρό είσαι έγκυος;
- Έξι μηνών είμαι μαμά. Έχω αρχίσει και βαραίνω. Θα σταματήσω τη δουλειά αυτή την εβδομάδα. Αλλά θα χρειαστώ βοήθεια μετά. Έχουμε συμφωνήσει με το Θεωωρή.
- Τον άντρα σου;
- Τον άντρα μου, ναι. Έχουμε συμφωνήσει να έρχεται μια κοπέλα να με βοηθάει αλλά δεν την ξέρω και δεν την εμπιστεύομαι ότι θα κάνει τα πάντα όπως τα θέλουμε μέσα στο σπίτι.

- Μη λες άλλα κόρη μου. Σκεφτείτε το με τον άντρα σου και πείτε μου μήπως θέλετε να έρθω εγώ σπίτι σας. Και ό,τι οδηγίες μου δώσετε θα της ακολουθήσω.

Τελικά η κόρη της και ο άντρας της συμφώνησαν να ανέβει για μερικές ημέρες η κυρία Στέλλα από την Αθήνα στην Ελάτεια, στο παλιό Βραχμάνι το λεγόμενο, σε αυτή την όμορφη ελληνική κωμόπολη του νομού Φθιώτιδας. Την περίμενε ο Θοδωρής στα ΚΤΕΛ να την παραλάβει και ειδωθήκαν για πρώτη φορά γαμπρός και μάνα. Ευλογημένη συνάντηση. Μα και η συνέχεια ευλογημένη.

Η κυρία Στέλλα παρατήρησε μόνο πως ο Θοδωρής ήταν ένας άντρας ψηλός. Δεν είπε και δεν έκρινε τίποτε άλλο ούτε έξω της, ούτε μέσα της. Οι μέρες πέρασαν, η διαμονή πήγε πολύ καλά με την κόρη της και το γαμπρό της και αποφασίστηκε να παραμείνει εκεί πλέον μέχρι να μεγαλώσουν τα εγγόνια της. Πρώτα το αγόρι και ύστερα το κορίτσι. Τελικά μεγάλωσαν αλλά εκείνη δεν ξανακατέβηκε ποτέ στην Αθήνα. Ξέκλεβε μόνο λίγο χρόνο τις Κυριακές για να λειτουργηθεί στην εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής. Και έτσι επαληθεύτηκε ο γέροντας ιερέας στο Λυκαβηττό πως το κάλεσμα που της έκανε για εξομολόγηση δεν θα έχει την ευκαιρία να της το κάνει ξανά.

## Την ώρα της εξόδου

Την ώρα που έβγαιναν όλοι από την εκκλησία η Σπυριδούλα ρώτησε ‘Τι ήταν αυτό τώρα!’. Εκείνος άνοιξε το στόμα του να απαντήσει αλλά τον διέκοψε ο γέροντας ιερέας.

- Παιδιά μου σας ευχαριστώ πολύ για σήμερα! Ο Θεός σας έστειλε! Να είστε ευλογημένοι πάντοτε!
- Χαρά μας πάτερ. Να είστε κι εσείς καλά.
- Συγγνώμη που σε ρωτάω παιδί μου, του είπε ο ιερέας, αλλά μήπως υπάρχει τίποτα που θα ήθελες να ομολογήσεις στον Κύριο;

Εκείνος το σκέφτηκε λίγο. Έσκυψε το κεφάλι από τη σκέψη. Στο τέλος του απάντησε.

- Πάτερ δεν υπάρχει τίποτα που να έχω να ομολογήσω στον Κύριο. Αλλά θα ήθελα, αν μπορείτε, να με βοηθήσετε να καταλάβω αυτά που έχω να ομολογήσω αλλά δεν τα γνωρίζω. Αυτό μπορείτε να το κάνετε;

Η Σπυριδούλα δίπλα του εξεπλάγη από την απάντησή του. Της φαινόταν τόσο καλός άνθρωπος! Της φαινόταν άνθρωπος από τους πραγματικά καλούς. Δεν τον είχε στο μυαλό της για αναμάρτητο αλλά για άμεμπτο... σίγουρα! Και τώρα ο ίδιος ομολογούσε μπροστά της πως έχει κάνει λάθη που απλά δεν τα έχει καταλάβει. Επιτέλους καταλάβαινε

τι ξεχωριστό είχε αυτός ο άνθρωπος δίπλα της! Ήταν ευλογημένος επειδή ήταν ταπεινός! Και αυτό το καλό το ζήλεψε. Το πόθησε κι η ίδια στην καρδιά της.

- Αν θες παιδί μου μπορείς να κάτσεις μαζί μου λίγο ακόμα για να δούμε αν υπάρχει κάποια ανακάλυψη να κάνουμε μαζί από αυτά που ψάχνεις. Έχω ένα βιβλίο μέσα που θα μας βοηθήσει.

Σταμάτησε να μιλάει και κοίταξε την Σπυριδούλα. Συνέχισε κοιτώντας την.

- Θα ήθελα όμως η ευκαιρία αυτή που έχεις τώρα να μην χαλάσει το πρόγραμμα που έχετε ήδη. Εκτός κορίτσι μου κι αν θέλεις κι εσύ να διαθέσεις λίγο χρόνο στην ίδια έρευνα. Δεν πιστεύω πως θα μας πάρει πολλή ώρα.

- Ναι πάτερ θα έρθω και εγώ. Καλή είναι μια αυτοκριτική που και που. Αν και έχω μια ανησυχία τι θα ανακαλύψω.

Ο ιερέας δεν απάντησε πάρα κατευθύνθηκε προς το μέσα της εκκλησίας.

Εκείνος αντίθετα της είπε: “Κι εγώ την ίδια ανησυχία έχω. Πιστεύω πως θα είναι ενδιαφέρον ταξίδι αυτό στα μέσα μας. Σίγουρα θέλεις όμως; Δεν έχεις κοιμηθεί όλο το βράδυ!”. Μα η Σπυριδούλα του

απάντησε αρνητικά με ένα νεύμα και μπήκε πρώτη στην εκκλησία. Έπειτα, εμβρόντητος αλλά χαμογελαστός, την ακολούθησε και εκείνος.

### Δεύτερο βάπτισμα - Δεύτερη φορά

Ο ιερέας είχε ήδη κάνει κατάλυση και δεν είχε κάποια άλλη εκκρεμότητα. Στο χέρι του κρατούσε ένα μπλε βιβλίο που έδειχνε έναν ιερέα έξω. Στο εξώφυλλο έγραφε “καγώ αναπαύσω υμάς”.

- Τι βιβλίο είναι αυτό πάτερ;
- Ένα αρκετά παλιό βιβλίο. Περιέχει όμως κάποιες ερωτήσεις του συγγραφέα του αρχιμανδρίτη Καλλινίκου που το συμβουλευόμαι κι εγώ συχνά για τον εαυτό μου. Βλέπετε το να κρίνεις τους άλλους δεν σε ωφελεί σε τίποτα, αντίθετα σε ζημιώνει. Το να ελέγχεις τον εαυτό σου, όμως, είναι κάτι που μόνο όφελος μπορεί να προσφέρει. Ελάτε λοιπόν να το ξεφυλλίσουμε μαζί. Ή θα ήθελε να το διαβάσει κάποιος από εσάς;
- Θα το διαβάσω εγώ, του είπε εκείνος.
- Εντάξει παιδί μου. Μόνο να τα λες δυνατά γιατί είμαι ηλικιωμένος και δεν ακούω τόσο καλά.

Έτσι ξεκίνησαν να διαβάζουν μία προς μία τις ερωτήσεις του βιβλίου. Εξέτασαν ο καθένας για τον εαυτό του τα πάντα. Τα μικρά ψέματα, την προσκόλληση στα υλικά σε κάποιες περιπτώσεις, την

πλεονεξία σε άλλες περιπτώσεις, την επίδειξη, την φιλαρέσκεια, την κενοδοξία, την υψηλοφροσύνη, τον εγωισμό, το πείσμα, την οίηση, τον ατομισμό... Πράγματα που στον κόσμο δικαιολογούνται εφόσον “όλοι αυτό κάνουν”, αλλά για τον άνθρωπο που επιθυμεί να φτάσει στην θέωση και αυτά οφείλουν να εξεταστούν και, αν υπάρχει ένδειξη, να εξομολογηθούν.

Διαβάζοντας, κάθε μερικές ερωτήσεις έκανε μία παύση για να αναφωνήσει “Ναι, το έχω αυτό” ενώ άλλες φορές τον διέκοπτε η Σπυριδούλα για να πει “Αυτό εγώ το κάνω”.

Όταν ο κατάλογος τελείωσε, ο γέροντας ιερέας πήρε το λόγο.

- Καταλάβετε τώρα πόσα μικρά πράγματα που περνάμε όλοι μας για αθώα και ότι “δεν έγινε και κάτι” είναι στην πραγματικότητα εμπόδια για να γίνουμε καλύτεροι και να φτάσουμε στο Θεό, τον Κύριο, στο μετρό που εμείς μπορούμε;
- Ναι πάτερ, είπε η Σπυριδούλα.
- Μήπως τώρα έχοντας διαβάσει αυτά υπάρχουν και άλλα που να ενθυμηθήκατε και να τα αναγνωρίζετε ως λάθη;

Εκείνος δε μίλησε. Δε βρήκε κάτι να πει περισσότερο. Ήταν ήδη έκπληκτος με το πόσα πράγματα δεν είχε

καταφέρει ή είχε παραλείψει να εφαρμόσει. Από την άλλη πλευρά όμως ήταν χαρούμενος γιατί - επιτέλους - ο δρόμος που του έλειπε ακόμη για να βαδίζει, του ήταν πλέον γνωστός.

Η Σπυριδούλα έκανε φανερά μια μάχη με τον εαυτό της. Σκεφτόταν και ήθελε να ομολογήσει το μεγαλύτερο πρόβλημα της αλλά ντρεπόταν. Δεν είχε πρόβλημα στο να το φανερώσει πλέον σε οποιονδήποτε άλλο ιερωμένο αλλά να το ομολογήσει στο συγκεκριμένο παππούλη που της φέρθηκε τόσο ευγενικά, θα τον απογοήτευε! Ο ιερέας όμως της είπε “Να θυμάσαι κόρη μου πως δεν υπάρχει κάτι που δε γνωρίζει ο Θεός. Περιμένει όμως εμείς να το παραδεχτούμε και να το ομολογήσουμε ως ένδειξη από εμάς πως θέλουμε να σωθούμε”!

- Μα πάτερ θα απογοητευτείτε κι ο Θεός κι εσείς.
- Ο Θεός, κόρη μου, στεναχωριέται όταν πράττουμε το σφάλμα. Όταν το ομολογούμε όμως, χαίρεται δίπλα και γίνεται χαρά μεγάλη στο Ουρανό. Και αυτή η χαρά, όπως ήδη διαπίστωσες, μεταφέρεται και εδώ.
- Πάτερ μου εγώ... Εγώ δεν είμαι καλός άνθρωπος.
- Ούτε εγώ είμαι κόρη μου. Κι εγώ έχω πνευματικό στον οποίο εξομολογούμαι τα σφάλματά μου. Η μετάνοια σώζει τον άνθρωπο. Αναμάρτητος ήταν και θα είναι μόνο ο Κύριος. Όλοι οι υπόλοιποι έχουμε ακόμη εξετάσεις να περάσουμε.

- Πάτερ εγώ, ξέρετε, δεν είμαι πάντα ο εαυτός μου...  
ξεκίνησε να λέει και ομολόγησε με προσπάθεια  
ακριβώς τι έκανε, πώς και γιατί.

Όταν τελείωσε την ομολογία της, ο ιερέας αντί να την  
μαλώσει ή να απογοητευτεί, όπως περίμενε, της είπε:

- Κι όμως εγώ βλέπω εφτά στεφάνια γύρω από το  
κεφάλι σου. Εφτά φωτεινά στεφάνια! Πριν έρθετε  
στην εκκλησία σήμερα το βράδυ τι κάνατε;

- Τίποτα πάτερ. Απ' έξω καθόμασταν και  
συζητούσαμε.

- Εσύ παλικάρι μου δεν τα έχεις τα στεφάνια αυτά.  
Εσύ κορίτσι μου κάτι έκανες και τα έχεις. Κάτι  
πολέμησες σήμερα το βράδυ. Πολέμησες το θέλημα  
σου εφτά φορές σήμερα παιδί μου. Μπορείς να  
σκεφτείς τι ήταν αυτό που ήθελες να κάνεις αλλά δεν  
το έκανες τελικά;

- Ναι πάτερ. Νομίζω πως ναι. Σκέφτηκα εφτά φορές  
να φύγω και να γυρίσω σπίτι μου θεωρώντας τον  
εαυτό μου τρελό που στέκομαι έξω από μία εκκλησία  
βραδιάτικα μαζί με κάποιον για τον οποίο δε γνωρίζω  
σχεδόν τίποτα. Όμως κάθε φορά απόδιωξα τη σκέψη  
σκεπτόμενη πως αυτός ο κάποιος είναι πιο τρελός  
από εμένα αφενός και αφετέρου ότι θα ήθελα να έχω  
και εγώ λίγη από αυτή την τρέλα του.

- Αυτό ήταν παιδί μου λοιπόν. Το κάθε καλό που  
κάνουμε, ο κάθε ένας αγώνας, η κάθε μας  
προσπάθεια που κάνουμε, όσο μικρή κι αν είναι,



μαρτυρία λογίζεται, καταγράφεται και αποδιώχνει τα άσχημα. Και έχεις να δεις ακόμη θαύματα παιδί μου...

- Θαύματα; Τι θαύματα;
- Ένα από τα μεγαλύτερα. Κάποιοι το αποκαλούν δεύτερο βάπτισμα...

Αυτή ήταν η φράση του παππούλη που έμεινε στη μέση και χαμογέλασε μέσα από τα γένια του.

- Μα πάτερ μου εγώ... Δεν ήρθα για εξομολόγηση.
- Ναι αλλά εξομολογήθηκες. Και οι δύο εξομολογήθηκαν. Και ο ένας στον άλλο και στο Θεό. Και εξομολογήθηκαν μάλιστα καλύτερα από άλλους που έρχονται συγκεκριμένα για να εξομολογηθούν. Γι' αυτό τώρα γονατίστε και οι δύο για να σας διαβάσω την συγχωρητική ευχή.

“Τι ιερέας είναι αυτός;”, σκέφτηκε η Σπυριδούλα!  
“Τρεις εξομολογήσεις σε μία ημέρα! Σε ανθρώπους που δεν το είχαν υπολογίσει! Και μάλιστα οικειοθελώς εξομολογούμενοι!”.

Η Σπυριδούλα και εκείνος έσκυψαν κάτω από το ίδιο πετραχήλι και συγχωρέθηκαν οι αποκεκαλυμμένες αμαρτίες τους την ίδια στιγμή. Και όταν ακούστηκε αυτό το “... και συγκεχωρημένον”, η Σπυριδούλα ένιωσε ένα γλυκό χτύπημα στην πλάτη κι ένα φευγικό

των εσφαλμένων επιλογών της από πάνω της. Ένιωθε, όχι εγωιστικά αλλά κατά χάριν, αναμάρτητη. Σαν ό,τι είχε γίνει τους τελευταίους έξι μήνες, αλλά και πολύ παλαιότερα, να μην την επηρεάζει πλέον, να μην είχε σχέση με την ίδια, να ήταν ένας απόηχος ενός ψεύτικου ονείρου και τίποτα περισσότερο.

### Λίγο πριν την καταβασία

Όταν σηκώθηκαν, ένιωθαν καθαροί. Καθαροί με τρόπο που ένα απλό – όσο αναζωογονητικό και να ήταν – πλύσιμο του σώματος, δεν θα μπορούσε να τους προσφέρει.

Ο ιερέας μάζευε το πετραχήλι του όταν η Σπυριδούλα θυμήθηκε κάτι που της έλεγε η γιαγιά της όταν γυρνούσε από εξομολόγηση αλλά που είχε αναφέρει και ο ιερέας προηγουμένως στην κυρία Στέλλα.

- Πάτερ...
- Παρακαλώ κόρη μου!
- Κανόνα δε θα μου βάλετε;

Μέσα σε διάστημα λίγων στιγμών, η Σπυριδούλα είχε καταλάβει ότι η σωτηρία μπορεί να είναι ομαδική υπόθεση αλλά σίγουρα είναι ατομική απόφαση.

- Άντε να σας βάλω έναν. Όχι δικό μου μα του Θεού.  
Ή μάλλον δύο. Να πηγαίνετε τις Κυριακές σε μέρη

που θα αναπαύεται να σας βλέπει ο Θεός και οι Άγιοι Του. Και να αγαπάτε ο ένας τον άλλον.

- Εντάξει πάτερ... Να είναι ευλογημένο, είπε η Σπυριδούλα έπειτα από λίγη σκέψη.

- Θέλω να σας πω και κάτι ακόμη παιδιά μου. Εσείς οι δύο, δεν ξέρω τι σχέση έχετε μεταξύ σας, αλλά ο λογισμός μου λέει πως είναι κάτι ευλογημένο που δεν πρέπει να σπάσει. Γι' αυτό να προσέχετε τους εαυτούς σας και να φροντίσετε να μη χάσετε επαφή.

- Να είναι ευλογημένο, είπαν και οι δύο.

Ρώτησαν τον ιερέα αν ήθελα να κατέβουν όλοι μαζί, μα εκείνος αρνήθηκε ευγενικά.

- Είναι αργά παιδιά μου. Θα κάτσω μερικές ώρες ακόμη, θα κάνω όταν εσπερινό και θα φύγω έπειτα, αν θέλει ο Θεός.

Έτσι είπε ο γέροντας ιερέας και αφού τους σταύρωσε, απομακρύνθηκαν. Πήραν τον κατήφορο. Το σωματικό αυτή τη φορά. Τον πνευματικό τον είχαν κάνει παλιότερα και τώρα ένιωθαν και οι δυο πως βρισκόντουσαν σε άλλη κατάσταση, σα να λέμε στην προπρωτική.

### **Καταβασία/Επιστροφή/Καλωσόρισμα**

Σε όλη την κατηφόρα δε μίλησαν καθόλου. Το φως του ήλιου, ήταν περίπου μία το μεσημέρι, ήταν αυτό που παρείχε τη σωματικά αισθητή ζεστασιά. Κόσμος

υπήρχε ελάχιστος στα στενά του Λυκαβηττού.  
Έφτασαν τελικά στο σταθμό της Βικτώριας να  
πάρουν το τραίνο.

- Θα κατέβεις στην Αττική; τον ρώτησε μόλις μπήκαν.  
- Έλεγα σήμερα, αν θέλεις κι εσύ βέβαια, να σε  
συνοδεύσω μέχρι τα Άνω Πατήσια για να είμαι  
σίγουρος πως θα είσαι καλά. Ας μην ξεχνάμε πως δεν  
έχεις κοιμηθεί όλο το βράδυ. Αληθεια, οι γονείς σου  
δε σε έψαξαν καθόλου;

Η Σπυριδούλα έλεγξε το κινητό της για να  
διαπιστώσει πως δεν έχει μπαταρία.

- Πρέπει να με κάλεσαν αρκετές φορές υποθέτω γιατί  
έκλεισε. Γενικά είχαν συνηθίσει να γυρνάω μέχρι τις  
εφτά το πρωί κάποια στιγμή οπότε τώρα μάλλον θα  
έχουν ανησυχήσει πολύ.

- Είχαν συνηθίσει;

- Ναι... Θα αλλάξει αυτό. Τώρα ξέρω ότι ο Θεός της  
γιαγιάς μου είναι ζωντανός, υπάρχει και περιμένει  
μέχρι την τελευταία στιγμή να γυρίσουμε το πρόσωπό  
μας προς Εκείνον.

- Τώρα μίλησες σαν ιερέας!

- Ε; Ναι, υποθέτω. Βγήκε πραγματικά από μέσα μου  
όμως. Δεν προσπαθώ να κάνω την έξυπνη.

- Μην ανησυχείς και το καταλαβαίνω αυτό που λες.

Η Σπυριδούλα χαμογελούσε με ένα όμορφο γλυκό χαμόγελο σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής μέχρι το σπίτι της.

- Θες να ανέβεις;
- Θα είναι οι γονείς σου επάνω;
- Ο πατέρας μου ίσως όχι. Η μητέρα μου το πιθανότερο θα είναι.
- Ε τότε ναι, πάμε.

Έτσι ανέβηκαν στον δεύτερο όροφο της πολυκατοικίας της. Άνοιξε η ίδια, με τα κλειδιά της.

Η μητέρα της, μόλις άκουσε κλειδιά στην πόρτα, έτρεξε να δει ποιος είναι.

- Που είσαι κοπέλα μου όλη νύχτα και σε ψάχναμε; Κινητό, γιατί το έκλεισες; Είσαι καλά;

Η μητέρα της Σπυριδούλας ήταν έκδηλα ανήσυχη. Ίσως είχε κι ένα λόγο παραπάνω λόγω της πρόσφατης ταλαιπωρίας με το νοσοκομείο.

- Καλά είμαι μαμά. Είμαι πολύ καλά. Χαίρομαι πολύ που σε βλέπω. Είχα ένα δύσκολο αλλά εποικοδομητικό βράδυ. Και σίγουρα ένα υπέροχο πρωινό.

Αυτά ήταν τα λόγια της που τα είπε χαμογελώντας, κοιτώντας και πλάγια τον άντρα πίσω της. Η μητέρα της τότε ασχολήθηκε μόνο μαζί του.

- Το παλικάρι;
- Καλησπέρα σας κυρία μου. Φίλος της Σπυριδούλας.
- Όνομα δεν έχεις;
- Όταν έρθει η ώρα θα τα πούμε όλα. Να περάσουμε μέσα;

Πάνω στην όλη αναμπουμπούλα, η μητέρα της Σπυριδούλας συνειδητοποίησε πως βρισκόντουσαν ακόμη στο χαλάκι της εισόδου.

- Ε; Ναι, φυσικά. Εσύ, κόρη μου, είσαι καλά;
- Πολύ καλά μαμά. Πολύ καλά.
- Ωραία. Για αρχή αυτό έχει σημασία. Ελάτε παιδιά μου, περάστε μέσα.

Τους οδήγησε στον καναπέ για να κάτσουν. Η Σπυριδούλα της είπε “Θα φέρω εγώ νερά, μαμά!”.

Έμειναν οι δυο τους για λίγο με τη μητέρα της.

- Έχετε αξιόλογο άνθρωπο για κόρη, κυρία μου.
- Με κοροϊδεύεις ή το εννοείς;
- Όχι κυρία μου. Δε σας κοροϊδεύω. Είναι πραγματικά ένας υπέροχος άνθρωπος.

- Σε ευχαριστώ. Αν και δεν ξέρω ποια πλευρά της είδες και το λες αυτό. Πάντως, ναι, κατά βάθος έτσι είναι.
- Τι είμαι; είπε η Σπυριδούλα φέρονοντας τρία νερά.
- Μπορούσα να φέρω και μόνη μου Σπυριδούλα μου, είπε η μαμά της κάπως έκπληκτη.
- Γιατί να μη σε φροντίσω έστω με αυτό το ελάχιστο; Τόσα έχεις κάνει για μένα κι εσύ κι ο μπαμπάς τόσα χρόνια.
- Ναι... Στην υγειά σας.

Η Σπυριδούλα γελούσε με ένα έκδηλο γέλιο.

- Να της πω; ρώτησε συνωμοτικά.
- Τι να μου πεις; ρώτησε ανήσυχη η μητέρα της.
- Φυσικά και να της πεις. Αφού φύγω όμως. Ήθελα να σε συνοδεύσω μέχρι το σπίτι σου για να είμαι σίγουρος πως θα είσαι καλά. Αν μπορώ να δώσω μια συμβουλή, αυτή είναι η εξής: να είστε ειλικρινείς μεταξύ σας πάντοτε. Αυτό, η ειλικρίνεια δηλαδή, συχνά θα προλαμβάνει καταστάσεις παρά θα τις δημιουργεί. Όσο για σας ευγενική μου κυρία, θέλω να σας ξαναθυμίσω τα πρώτα μου λόγια. Η κόρη σας είναι ένας πραγματικά υπέροχος άνθρωπος. Σε ό,τι σας πει σήμερα, αφού προηγουμένως ξεκουραστεί μιας που δεν έχει κοιμηθεί όλο το βράδυ, σε κάποια σημεία υποθέτω πως θα αναφέρει κι εμένα. Ό,τι κι αν σας πει, να ξέρετε πως οι αποφάσεις ήταν δικές της, ενώ τα δώρα που έλαβε ήταν όλα του Θεού.

Η μαμά της Σπυριδούλας μурμουούρισε “ευχαριστώ”. Μουρμουρητό έκπληξης γιατί εκείνη, ως μητέρα, τα πίστευε αλλά και τα ήλπιζε να ισχύουν για την κόρη της, για το μοναχοπαιδί της, αλλά δεν είχε ενδείξεις από τον κοινωνικό της περίγυρο γι’ αυτό - ούτε για το αντίθετο βέβαια. Τόσους μήνες μπορεί να μην ήξερε κάτι για τα πάρε-δώσε της κόρης της με το ΣΕΦ και τα παλικάρια του αλλά μετά την εισαγωγή της στο νοσοκομείο από υπερβολική δόση, θέλοντας και μη, έμαθε.

Δεν ήθελε να πει τίποτε άλλο και ήδη ένιωθε πως είχε κάτσει αρκετά στην οικογενειακή τους συντροφιά. Ένιωθε όμως πως χρειαζόταν για να μπορέσει να αποκατασταθεί ή έστω να τεθεί σε ορθές βάσεις η σχέση της μάνας με την κόρη. Δεν ήξερε τι άνθρωπος θα παρουσιαζόταν να είναι η μητέρα της Σπυριδούλας αλλά σίγουρα άξιζε η προσπάθεια. Τώρα αυτό που του έμενε ήταν να προσέξει τον εαυτό του. Να θυμάται τα δικά του λόγια πως αυτός δειήθηκε για να σωθεί η Σπυριδούλα αλλά πως Εκείνος την έσωσε καθώς ο ίδιος μόνο ψευδοσωτήρας θα μπορούσε να είναι.

Ήπие τις τελευταίες γουλιές από το νερό του και σηκώθηκε.



- Φεύγεις κιόλας; του είπαν σχεδόν μαζί.
- Ναι. Πρέπει να πάω να ξεκουραστώ κι εγώ. Έχω διαδρομή μπροστά μου.
- Εντάξει.
- Δώστε μου μόνο μισό λεπτό. Έχετε ένα χαρτί;

Η Σπυριδούλα κατευθύνθηκε προς το δωμάτιό της ενόσω εκείνος κάτι πληκτρολογούσε στο κινητό του. Ένα κινητό από τα smart που όμως ποτέ πριν δεν είχε φανερώσει - ούτε για να κοιτάξει την ώρα. Έκλεισε τα μάτια του σα να προσπαθούσε να θυμηθεί κάτι και ύστερα τα άνοιξε εκ νέου για να αντιχρίσει μπροστά του τη Σπυριδούλα χαμογελαστή με ένα τετραδιάκι κι ένα στυλό με ένα ροζ φλαμίνγκο από πάνω και μια φουντωτή ουρά με γυαλιστερά κορδελάκια.

Το κοίταξε. Την κοίταξε.

Τον κοίταξε.

Χαμογέλασαν και οι δύο.

Πήρε το στυλό και έγραψε έναν αριθμό σε μία σελίδα. Από κάτω έγραψε κάτι ακόμα. Έκλεισε το τετραδιάκι και αφού το παρέδωσε πίσω στον κάτοχό του, έφυγε προς την πόρτα.

“Καλή συνέχεια”, τους είπε. “Καλή και ευλογημένη υπόλοιπη Κυριακή”, ήταν τα τελευταία του λόγια πριν κλείσει την πόρτα πίσω του.

- Περίεργος άνθρωπος, παρατήρησε χωρίς όμως κατάκριση η μητέρα της Σπυριδούλας.
- Ναι, πράγματι περίεργος.
- Δε μας είπε όμως τελικά το όνομά του.

Η Σπυριδούλα άνοιξε το σημειωματάριο στο σημείο που είχε γράψει. Είδε τον αριθμό του τηλεφώνου. Διάβασε και τη λέξη από κάτω.

- Ραφαήλ, αναφώνησε.
- Τι εννοείς; είπε η μητέρα της.
- Το όνομά του είναι Ραφαήλ.

## (28 Ιουνίου)

Οι ημέρες πέρασαν. Ήρθε η Πέμπτη. Παραμονή της μνήμης των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Είχε μιλήσει με τη μητέρα της για ό,τι της συνέβη την Κυριακή αλλά και κάθε Σαββατόβραδο πριν από αυτήν. Όλα τα πίστεψε η μητέρα της. Έβλεπε την ειλικρίνεια και την αλλαγή στη διάθεση της κόρης της - άλλωστε ο χαρακτήρας της δεν είχε προλάβει να αλλοιωθεί. Μόνο μια ερώτηση δε μπόρεσε να απαντήσει στη μητέρα της. Την ερώτηση "Πώς γνωριστήκατε με αυτόν τον άνθρωπο;". Αυτό δε θυμόταν ή δεν καταλάβαινε πώς συνέβη. Όσο κι αν προσπαθούσε να βρει μια απάντηση, δε μπορούσε. Όλα κατέληγαν στο θαύμα. Σε βαθμό που είχε αρχίσει να αναρωτιέται μήπως ο άνθρωπος αυτός ήταν άγγελος όπως στις ταινίες.

## (29 Ιουνίου)

Κάπως έτσι, αποφάσισε την Παρασκευή το πρωί να καλέσει το τηλέφωνο που ήταν γραμμένο στο τετραδιάκι της. Το σήκωσε ένας γεράκος.

- Παρακαλώ;
- Ναι, γεια σας! Το Ραφαήλ θα ήθελα...
- Ποιον;
- Το Ραφαήλ. Είναι εκεί; είπε κάπως πιο δυνατά.
- Δεν έχουμε Ραφαήλ εδώ. Λάθος κάνετε.
- Μα δε μπορεί... είπε και άρχισε να σκέφτεται μέσα της γιατί μπορεί να τις έδωσε αυτό το νούμερο.

Ήθελε να την κοροϊδέψει; Αλλά γιατί; Γιατί τώρα; Μέσα στην αμηχανία της στιγμής όμως σκέφτηκε να ρωτήσει.

- Συγγνώμη. Μπορείτε να μου πείτε που κάλεσα;
- Εδώ είναι εκκλησία κυρία μου.
- Εκκλησία; είπε κάπως αναθαρρεμένα.
- Μάλιστα.
- Μπορείτε να μου πείτε ποια εκκλησία;
- Βεβαίως. Είναι η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στο όρος του Λυκαβηττού.
- Του Λυκαβηττού; Αχά! Κατάλαβα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ! Να είστε καλά! Χρόνια πολλά!
- Χρόνια πολλά και σε εσάς. Καλημέρα σας!

“Ωστε έτσι κύριε; Μου έκλεισες ραντεβουδάκι; Ωραία λοιπόν. Εκεί θα είμαι! Και δε θα είμαι μόνη μου!”, μονολόγησε.

Με τη Μαρία μιλούσαν μια φορά την εβδομάδα. Κάθε Σάββατο μεσημέρι, ίσα-ίσα για να συνεννοηθούν σε ποιο σημείο θα βρεθούν και τι ώρα. Όταν λοιπόν την κάλεσε Παρασκευή απόγευμα, ήταν λογικό να υπάρξει μια κάποια αλλαγή στην καθιερωμένη τους συζήτηση.

- Τι έγινε καλέ; Μπέρδεψες τις ημέρες; Αύριο είναι να βγούμε!
- Όχι, όχι, για άλλο σε πήρα.
- Έλα, πες μου, τι έγινε;
- Θα μπορέσεις να με συνοδεύσεις κάπου την Κυριακή;
- Κυριακή; Νομίζω ναι. Ραντεβουδάκι; Τι ώρα;
- Στις 8 στο Λυκαβηττό.
- Α, και Λυκαβηττό! Ρομαντικά μέρη. Τόσο πολύ σου άρεσε το προηγούμενο Σάββατο που θες και να ξαναπάς; Για πες, τον ξέρω;
- Θα τα μάθεις όλα από κοντά.
- Εντάξει. Όπως θες. Αλλά μην ξεθυμήσουμε γιατί δουλεύω την επόμενη ημέρα.
- Τι να ξεθυμήσουμε καλέ; Όλη μας τη μέρα θα φάμε;
- Συγγνώμη, τι 8 εννοείς; Το πρωί;

- Εμ, ναι.
- Α, δεν πας καλά μου φαίνεται!
- Έλα, κάνε μου τη χάρη!.
- Παιδί μου, τι θα κάνω στις 8 το ξημέρωμα στο Λυκαβηττό;
- Έλα εσύ και θα δούμε τι θα κάνεις.
- Καλά. Θα έρθω αλλά θα πω και στα παιδιά να είναι μαζί.
- Ποια παιδιά;
- Το Γιώργο και τους υπόλοιπους.
- Θα καταφέρουν να σηκωθούν τόσο πρωί Κυριακάτικα;
- Γιατί όχι;
- Αφού συνήθως υπάρχει ξενύχτι τα Σάββατα.
- Ε, δεν πειράζει. Για μια φορά δε θα υπάρχει. Έτσι, για την αλλαγή. Δε θα έχουν θέμα. Ελπίζω μόνο να αξίζει τον κόπο.
- Μην ανησυχείς κι αξίζει.
- Εντάξει, σε εμπιστεύομαι. Την Κυριακή στις 8 το ξημέρωμα λοιπόν.
- Πρωί είναι.
- Τέλος πάντων. Τα λέμε τότε.
- Γεια.

### (30 Ιουνίου)

Εκείνο το βράδυ του Σαββάτου, το καθιερωμένο στέκι στη Βικτώρια έμεινε άδειο από το Γιώργο, το Λεωνίδα, το Νίκο, τη Μαρία και τη Σπυριδούλα. Μόνο ο Ραφαήλ εμφανίστηκε. Μόνο εκείνος με το κομποσχοινάκι του. Πήγε με την ελπίδα να μη βρει τη Σπυριδούλα. Πράγματι δεν τη βρήκα. Χαμογέλασε. Ικανοποιημένος με το Θεό - όχι με τον ίδιο.

Τη Σπυριδούλα ήλπιζε να μην τη βρει. Οι υπόλοιποι όμως που πήγαν; Ας είναι... Κατευθύνθηκε προς το σταθμό του τραίνου μήπως και είχαν αλλάξει στέκι εκείνη την ημέρα. Αντί για αυτή τη γνωστή παρέα όμως, έπεσε πάνω σε μια άλλη, μάλλον μη-επιθυμητή.

Πορευόμενος προς την πλατεία, βρέθηκε μπροστά στον τύπο από το ΣΕΦ τον οποίο είχε ξαναδεί στο Λυκαβηττό. Οι ματιές τους συναντήθηκαν. Ήταν μόνος του, χωρίς την παρέα του αυτή τη φορά. Μόλις τον προσπέρασε τον άκουσε να γρυλίζει μέσα από τα δόντια του "Δε θα τη γλιτώνεις πάντα". Έκανε τάχα πως δεν άκουσε και συνέχισε το δρόμο του. "Σε εσένα το λέω φηλέ! Δε θα τη γλιτώνεις πάντα!".

## (1η Ιουλίου)

Την επόμενη μέρα το πρωί, η μικρή εκκλησίτσα στο Λυκαβηττό ήταν κατάμεστη από κόσμο. Με εξαίρεση την κα Στέλλα, όλοι οι υπόλοιποι ήταν εκεί. Το τακτικό εκκλησίασμα κι ακόμη περισσότεροι. Γιατί σήμερα ήταν στο ίδιο μέρος κι ο Νίκος, η Μαρία, η Σπυριδούλα, ο Γιώργος κι ο Λεωνίδας. Ο Ραφαήλ δε φαινόταν πουθενά. Κι όλοι ζητούσαν εξηγήσεις με κοφτές ματιές από τη Σπυριδούλα. Να τους εξηγήσει τι κάνουν εκεί. Η Σπυριδούλα τους έλεγε μόνο "Θα δείτε, θα έρθει".

Κάποια στιγμή, κι ενώ όλοι περίμεναν τον επισκέπτη που προσδοκούσαν να μπει από την πόρτα της εκκλησίας, αντ' αυτού τον είδαν να βγαίνει από το ιερό. Ο Ραφαήλ βοηθούσε τον ιερέα ως διάκονος.

- Καλέ, αυτός δεν είναι;
- Αποκλείεται...
- Δε μπορεί.
- Πιστός στο ραντεβού του λοιπόν, ακούστηκε να λέει η Σπυριδούλα σιωπηλή, χαρούμενη κι ικανοποιημένη.



## Αντί επιλόγου

Η ιστορία γραπτά τελειώνει εδώ. Στην πραγματικότητα όμως συνεχίζεται μέσα στον καθένα μας.

Ο Ραφαήλ κέρδισε κοντά του τέσσερις νέους αξιόλογους φίλους, από αυτούς που δε θέλεις να χάσεις ποτέ. Διαφορετικοί μεταξύ τους μα καθένas τους ένας μοναδικός χαρακτήρας κι ένας ξεχωριστός υπέροχος άνθρωπος.

Δεν ήταν εύκολο να ξεμπλέξουν από τις ουσίες που τους νάρκωναν το μυαλό και το σώμα. Δεν ήταν σε όλους τόσο άμεσο το θαύμα. Κάποιοι χρειάστηκαν πολλούς μήνες για να ξεκόψουν εντελώς. Ο Δημήτρης συγκεκριμένα. Μα με τη δική του ατομική προσπάθεια, την ευλογία του γέροντα ιερέα, την εξομολόγηση κοντά του και τις συμπροσευχές των φίλων του (και του Ραφαήλ), τα κατάφερε κι αυτός να ξεκόψει.

Κι όταν θα περνούσαν πλέον από το ΣΕΦ θα ήταν ημέρα, για να απολαύσουν τη θάλασσα και τη φύση και να κλείσουν μεταξύ τους το μάτι για το Ληστή που είχαν ανάμεσά τους. Αυτόν που από νεκρούς της νύχτας, τους έκανε ζωντανούς. Μέρα και νύχτα.

Ο Δημήτριος που τόσην ώρα δεν είχε μιλήσει, παρά μόνο κοιτούσε το χρώμα, του ομολόγησε: "Είσαι επικίνδυνος".

- Τι εννοείς;

- Αυτά που λες, δεν τα λέει άνθρωπος που δε ζει με τον τρόπο που περιγράφεις. Άνθρωπος που δε ζει έτσι, που δεν τα βιώνει αυτά, που δεν βλέπει έτσι τη ζωή, δε μπορεί να τα πει. Δεν είναι ότι απλά τα άκουσες κάπου και τα λες. Φαίνεται πως τα πιστεύεις. Γι' αυτό είπα πως είσαι επικίνδυνος. Γιατί προσωπικά εμένα με έπεισες. Κι έχω μάθει να μην εμπιστεύομαι εύκολα τους ανθρώπους.